

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

PRIM REDACTOR:

VINTILA N. PETALA

ABONAMENTE ANUALE:

pentru cititori 30 Lei
 „ autorități 60 Lei
 „ întreprinderi financiare 100 Lei

PRIM REDACTOR:

VASILE D. CHIRU

Redacția: Str. Dorobanților 11

SECRETAR DE REDACȚIE: VLADIMIR NICOARĂ

Administrația: Piața Cuza Vodă 16

VORBE

Un străin care ar avea prietenii să străbată țara noastră în lungul și latul ei, ascultând cu smerenie poporul de vorbe ce în fiecare clipă se revarsă pe de asupra răbdătorului popor românesc, ar fi îndreptățit să creadă că românul e născut nu numai „poet“ dar și orator. Vorbele umflate și declamatorii, gesturile tăioase, expresiile violente terminate adesea ori cu unele imprecțiuni originale Danubiene, împărțite cu prodigialitate în toate direcțiile și asupra tuturor personalităților, l'ar îndreptății pe acel străin să mai creadă că suntem un popor de revoltați. Criticile amănunțite făcute pe marginea nesimțitorului trotuar, ori în aerul îmbăcșit de fum al cafelei, punctate cu puternice izbitturi de pumn în nevinovatele mese, critici în care se etalează nerespectarea legilor, eludarea dispozițiilor și înflorirea hatărului și a bacșisului, l'ar îndreptății pe acel străin să creadă că la noi demnitatea cetățenească este foarte dezvoltată și în cel mai scurt timp, toate relele vor fi înormantate.

Inșă, când acel străin ar avea curiozitatea să urmărească pe oricare din acești revoltați de cafea și oratori de trotuar, în acțiunile vieții lor publice și private și li-ar vedea înmlădierile reptiliene pentru a obține o „mică favoare“ de la un om al zilei, favoare care nu implică altceva de cât eludarea unui articol de lege; când li-ar vedea zimbetele zaharisite și gesturile discrete cu care caută să strecoare unui funcționar oarecare un mic bacșis pentru a grăbi rezolvarea unei cereri legale; când ar prinde pănjenii de stăruință în care se ascund pentru a obține un mic hatâr pe care nu-l merită, atunci acel străin și-ar da seamă, că relele a căror critici a ascultat-o, izvorăsc tocmai de la oamenii cari se ridică cu străncie contra lor.

Și oricât s'ar înmulți trotoarele și cafelele pentruca numeroșii critici, sociali, și politici, se aiba unde desfășura măreața lor oratorie, răul va perzista, căci asanarea moravurilor nu se face prin vorbe.

Câtă vreme fiecare om în sfera sa de activitate, nu se va călăuzi de o neșovălnică demnitate cetățenească, nu va urmări respectarea neclintită a legilor și nu va avea curajul de a trage la răspundere, nu numai pe funcționarul abuziv, care se pretează la hatăruri și mită, dar chiar pe cetățeanul care încearcă să mituiască sau să ceară „favoruri“, ne vom învărti în același cerc vi-

cios și vom asculta aceleași plângeri dureroase și aceleași critici neputincioase.

Pentru a face primul pas pe drumul îndreptărilor morale este necesar să părăsim vorbăria stearpă și să trecem la fapte precise.

Când funcționarul abuziv va fi tras la răspundere, oricare ar fi treaptă pe care s'ar afla în scara erarhiei sociale, și cetățeanul care încearcă mituirea stăruințele lăturănice și încercarea de eludare a legilor va fi pedepsit și înfierat ca netrebuic, atunci abia vom intra pe calea adevărului și a respectului de legi și numai atunci vom putea spune că am eșit din epoca vorbelor goale și sforăitoare.

Vladimir Nicoară.

Aurel Vlaicu

S'au implinit opt ani de când toată suflarea românească s'a întristat la vestea că aviatorul Vlaicu s'a prăbușit cu aparatul lui de sbor din înălțimea văzduhului, că s'a prăvălit la poalele Carpaților pe carl vroia să-i treacă, arătând românilor drumul ce vor trebui să-l facă mai tarziu spre pământul făgăduinței și-al biruinței, Ardealul.

Opt ani s'au implinit decând eroul văzduhului, a plecat în lumea celor drepi, lăsând în urma lui dăra de lumină, a năzuințelor unui neam întreg, murind pentru înfăptuirea visului, dar trăind prin moartea-i deapurarea în mintea celor ce l'au cunoscut, în sufletele celor ce l'au înțeles, pornind pe drumul arătat de el pentru desrobirea fraților de dincolo de Carpați.

Născut în Biniul în Banat, și'a închinat întreaga lui viață ingineriei, dând la iveală prima invenție în România a aeroplanului, în cari și-a pus tot sufletul, și pentru care s'a jertfit.

A sburat cu aeroplanul inventat de el prin Transilvania când nici unguur nu cutezase s'o facă, și'a îndrăznit să treacă munții, unde și-a găsit sfârșitul.

Nemuritor chip al eroismului tu ce ai murit, trăești și vei trăi în noi, căci ai vrut să arăți celor ce au vrut să te priccapă, că vârful munților nu sânt o piedică, ci marind sângele tău a cerut răsunare și dreptate, răsunare în contra stăncii ce te-a sărbăt dar te-a

admirat, și dreptate pentru visul care cu câțiva ani în urmă, s'a implinit.

Fii mulțumit, erou al românismului, căci dacă n'ai invins tu singur munții, i-a invins dorobanțul român sfărâmand odată pentru totdeauna, cea ce pentru tine a fost nu obstacol de ne învins, dar biruit prin înălțătoreala idee, Tu n'ai murit, trăești în noi.

Fii mulțumit erou al românismului, că văzduhul pe care tu vroiai să-l cucerești, a fost cucerit de frații tăi, românii, cari planând de-asupra isovoarelor, pădurilor și pământului strămoșesc, au fost santinele neadormite la hotare, când vrășmașul, văzând că pe uscat nu poate învinge, mâna de eroi dela gurile dunării, cercat-au să-i zdrobească, pe căl lăturănice, și mișelești, prin văzduh, spunând dușmanului: „Pe-aicea nu se trece“, tot așa după cum peste tranșeele noastre, n'au putut să treacă, căci văzduhul și pământul țării românești, nu era de cucerit.

S'au implinit 8 ani de când suflarea românească s'a înflorat la vestea că tu erou al românismului, te-ai prăbușit din înălțimea văzduhului la poalele Carpaților, opt ani de când ne-ai arătat drumul spre biruință, opt ani de când ai pierit, dar tu n'ei murit, trăești în noi.

A. S.

O DATORIE

Dreptatea s'a făcut. Cei care atâtea decenii au aflat după pământul pe care îi munciau răsturnându-l în brazde roditoare, fără a se bucura de rodul muncii lor de cât într'o așa de redusă măsură, că nu aveau nici mijloacele suficiente de subzistență, astăzi au intrat în stăpânirea lui pe deplin îndreptățită.

Timpul neîndurat și crud a sfărmat — sub presiunea de neînăturat a noilor curente, — sacrosantul principiu că: „proprietatea este un drept de uz și abuz“, și tocmai din pricina prea marelui abuz, proprietatea latifundiară nu mai poate avea azi nici dreptul de uz.

Dar, odată ce dreptatea s'a înfăptuit, țărânierea devenind și de fapt ceia ce era de drept: stăpâna necondiționată a pământului care, — ca instrument de producție trebuia să fie proprietatea celui ce știe al întrebunța, valorificându-l prin muncă, — odată ce „talpa țării“ și-a văzut visul cu ochii, trebuie uitate relele și durerile trecutului, și, în lumina bucurie de azi să nu se mai resfrângă nici o umbră întunecoasă din trecut.

Proprietatea mică luând ființă, o alta problemă cere o serioasă rezolvare, pentruca bunul mers al complicatului aparat din statul modern, să nu sufere. Este în afara de orice discuție că industrializarea agriculturii nu se poate face pe proprietatea mică. Inventarul agricol al unui mic proprietar este așa de redus că nici nu poate fi vorba de mașini agricole sau îngrășăminte chimice, rotația culturii este necunoscută iar cultura sistematică cu desăvârșire imposibilă, deoarece animalele de muncă, în generalitatea cazurilor, sunt de proasta calitate, și ea scăzută mult, prin reata întreținere. Apoi, unu proprietar a 5—10 hectare va cultiva pe ele ce va crede și cum va putea. În

asemenea condițiuni, fără doar și poate, producția va scădea sub ambele raporturi: și al calității și al cantității.

Dar țara noastră fiind o țara aproape exclusiv agricolă aceasta scădere de producție va da loc la situațiune grele, la crize complicate și lungi la frământări economice extrem de dureroase.

Prin urmare munca și gândul tuturor trebuie să fie îndreptate pentru a preveni și a înlătura aceste crize, ce fatal vor apare în aceste condiții de producție.

Este evident că nu i se poate cere micului proprietar, ca pe întinderea celor 5 hectare să introducă mașini agricole, îngrășăminte chimice, irigații, sau să lase o porțiune din proprietatea lui să se odihnească. Și toate acestea sunt absolut necesare pentru mărirea producție sub ambele raporturi, cantitativ și calitativ.

Dor ceia ce nu i se poate cere unui singur om i, se poate cere unei mici asociațiuni, care poate realiza toate condițiunile unei producțiuni mari, prin cultivarea rațională a terenului ce-l are ca proprietate. Asociațiunile țărănești pentru cultivarea și producerea în comun au acum, nu numai posibilitatea înfăptuirii, dar chiar urgenta lor executare, căci numai ele pot salva producția agricolă serios amenințată. Căci este clar ca lumina zilei că: dacă un sătean, — oricare ar fi starea lui materială, — nu și poate procura mașini de sămănat, de secerat, de trier, rarite, și toate celelalte atât de trebuitoare unei culturi sistematice, satul întreg, adunat într'o societate frățească, poate cu deplina ușurință să și le procure. Și aici vine rostul băncilor populare să dea concursul lor prețios prin împrumuturile ce li-se vor solicita.

Cuvântul nostru

Acestor asociațiuni pentru cultivarea în comun se vor izbi de nepriceperea sătenilor, — în marea majoritate a cazurilor. — Și aici vine rolul „luminătorilor neamului” să lămurească trebuința și folosul acestor tovarășii. Toți cei care doresc binele țării și al poporului românesc, trebuie să

recunoască că datoria lor grabnică este aceea de a îndruma satele pentru înfaptuirea acestor tovarășii, pentru a stăvili frământările economice, ce se vor naște din scăderea producției pe proprietatea mică.

Vladimir Nicoară.

Unde duce comunismul?

După svârcoliri și frământări, zadarnice, după vărsări de sânge și lupte între frați, propovăduitorii comunismului feroce ridicăți pe ruinele propriilor lor patrii, privesc desamăgiți dezastrul moral și material al unui început de muncă nepricepută, privesc dezastrul sufletesc al acelora ce fără să-și dea seama s'au lăsat momiți și conduși de niște ființe care nu aveau ca ideal refacerea țării, ci propria lor înăvuiere.

Porniți dela gândul că toată lumea trebuie să fie la fel de bogată tocmai pentru că ei erau săraci și leneși, au pornit în goană nu pentru binele obștesc, ci pentru acapararea fără muncă a banilor din mâinile tocmai a acelora cari munciseră cinstit să-l câștige, ca smulgându-l cu sula să și-l însușească.

Și atunci în loc ca toată lumea să aibă cu ce trăi, în loc ca numărul de săraci cum era înainte să descrească, prin barbariile așa zișilor comuniști, sărăcimea ia proporții fantastice.

Prin opera lor numărul bogățiilor ce e drept s'a înpușinat, dar nu trebuie să uităm că azi clasa îmbogățităilor o formează tocmai aceia cari disprețuind averea, au furat averi, iar azi desposedați din nou pornesc să-și agonisească chiar prin orice cale nepermisă chiar dela prietnii conducătorii ai comunismului, ceea ce și cei din urmă și-au permis să facă dela început cu ei.

De aici nesiguranța în stăpânirea propriului tău avut, nesiguranța vieții și-a zilei de mâine. În fiecare clipă ai teamă că cel de lângă tine te va omorî să-ți ia ceea ce bruma ai adunat. Asta este situația în Bulgaria și Germania, și mai ales în Ungaria și Rusia comunistă.

Cu alte cuvinte în rezumat putem spune: *Respectă și nu te atinge de avutul altuia pentru ca și altul să și-l respecte pe al tău.*

Comunismul nu ne-ar duce la îmbogățire, ci la o sărăcie totală a tuturor, și atunci se va întâmpla ca în Rusia când peste 300 milioane de suflete, mor și se zbat în ghiarele foamei.

Dar ceea ce afirmăm nu este din țara basmelor, ci purul adevăr, căci iată ce spun și ziarele:

Grave turburări în Moscova

Din Reval se telegrafiază, că la Moscova au loc mari turburări din cauza foametei ce domnește cu furie. Cercurile conducătoare sovietice sunt foarte îngrijate, ca răscoala să nu se întindă în toată Rusia. În legătură cu răscoalele din Moscova se mai telegrafiază din aceeași sursă, că la Minik au loc mari pogorâniuri contra evreilor. La Astrachan, în urma epidemiei de holeră ce s'a ivit în tot districtul, poporul s'a revoltat cerând alimente și îngrijiri medicale. Au fost luați cu forța de răsculați în combaterea epidemiei toți medicii, toți membrii sovietului local și toți intelectualii.

Sunt de așteptat evenimente din ce în ce mai grave în Rusia, datorite asprimei și impopularității regimului sovietic.

Și mai departe iată cum sună altă știre;

San Paolo. — Corespondentul din Riga al lui „Daylz Express” telegrafiază că 30 de milioane de ruși sufer de foamete, după ce au isprăvit resursele de hrană compuse din câini, pisici și șoareci. Disperați acum emigrează spre Siberia, Rusia de sud, Caucaz, Moscova. (?) Orice animale găsite în drum leucid și le sfășie.

Infometajii au atacat și trenurile cu grâne, dezorganizând cu desăvârșire traficul pe căile ferate, așa că e nevoie de ajutorul trupelor pentru a proteja orașele contra năvălirii țărănilor flămânzi.

Se semnalează în diverse localități lupte între trupe și mulțimea disperată de foame.

Sau după: „Chicago Tribune” scrie că foametea care bântule, actualmente, în Rusia, a provocat numeroase sinucideri. La autopsia sinucigașilor s'a constatat până și urme de iarbă în stomac.

Iată în sfârșit unde duce comunismul propovădit cu atâta înverșunare de câțiva indivizi fără căpâți.

Și lucrul acesta se întâmplă și în Germania unde sunt peste un milion de muncitori fără lucru, și cari se zbat în ghiarele mizeriei.

Și același lucru îl găsim cu prisosință în Ungaria lui Horty unde pâinea a ajuns să coste 800 de coroane, iar un kilogram de carne 900 coroane și un costum de haine proaste 20.000 de coroane.

Sau fărăneșea să-și vândă vitele cu 90% mai puțin din prețul vânzării, sau scumpețea alimentelor de primă necesitate să ajungă de nesuferit, când legile nu mai sânt respectate, când armata nu mai are nici o putere, pentru că nu e o turmă și un păstor ca la noi în țară.

Iată în fine la ce dezastru ne-ar duce și pe noi românii, dacă am introduce felul lor de conducere.

Dar spre fericirea noastră, noi românii ne-am dat seama dela început de relele ce ne-ar fi adus introducerea unui regim care a adus după el jalea, foamete, focul și pârjolul în vetrele acelora cari s'au lăsat înșelați de promisiunile unor vântură lume, și spre cinstea noastră nu numai că am aungat încercările acelora veniți să ne otrăvească mințile, dar am căutat la timp să tăiem răul dela rădăcină, nedând voie străinilor să ne necinstească ogorul, credința, și pe al nostru Rege.

De aceea țara noastră, e mândră, bogată, liniștită și fericită, în ciuda străinilor. Căci ne-am dat seama la timp de grozăvia la cari ne-ar fi dus comunismul.

Angelo Stătescu.

Intrebări

Activitatea extra școlară a învățătorilor, ale cărei roade s'au văzut cu prisosință concretizate în bănci populare, cooperative de consum și desfacere de produse, obștii de arendare a moșilor, suferă azi vre-o stănenire în mersul ei progresiv?

Cum s'ar putea lucra mai cu folos pentru întărirea credinței, dar totodată pentru alungarea obiceiurilor sălbatice și anti creștinești de care e copleșit țărânul român?

Care activitate extra bisericască ar fi mai folositoare, cea materială sau cea spirituală?

Cum s'ar putea combate efectiv descântecile și cetitul în caz de boală, pricinii care produc o cumplită mortalitate infantilă?

Aceste întrebări vor rămânea întreii numerelor consecutive, așteptând răspuns dela preoți și învățători, primind chiar și discuțiuni și contra-discuțiuni. „Cultura Poporului” e gata a publica răspunsurile primite, în ordinea lor Cronologică, rămânând să și spună la urmă cuvântul său.

Redactor.

Rostul cărților

Cu începere de săptămâna viitoare vom da iubitorilor noștri cititori câte o scurtă povestire a vieții oamenilor mari ai neamului nostru, care au contribuit prin călătoria și talentele lor, la luminarea poporului și la ridicarea nivelului cultural al acestei țări. — Pe lângă descrierea pe scurt a vieții lor vom căuta pe cât ne va fi cu putință să arătăm cititorilor noștri valoarea și folosul care se poate trage din citirea și prin urmare din cunoașterea operilor acestor oameni care, și-au făcut un înălțător ideal din luminarea poporului.

Pornim această serie de articole prin coloanele „Culturii Poporului”, pentru că suntem convinși că, unul din principalii factori care formează bagajul de cunoștințe, prin urmare, cultura unui popor, este cunoașterea operilor izvorate de mințile mai luminate și cu darul de a putea așterne pe hârtie cele simțite, a acelor dintre noi cărora le spunem „oameni mari”.

Prin aceste articole noi, nu vom urmări decât un singur scop: acela de a ațâța curiozitatea cititorilor noștri asupra cetirii operilor acestor oameni, căci numai această curiozitate poate îndemna pe om să facă cunoștință sau să cunoască pe cineva sau ceva.

Acel ce va citi aceste opere își va da seama imediat, de marile foloase ce le va trage de pe urma cetirii lor, foloase dintre care amintim numai două:

În primul loc, nu există o mai bună cale de a-ți odihni sufletul obosit de grijele zilnice și amarăt de nevoile din ce în ce mai mari ale vieții, decât cetirea unei bucăți de proză sau de poezie, care ca prin farmec îți înăbușe glasul durerilor, îți mângâie sufletul și îți trimete în el, desmerdările calde a nădejdei de mai bine.

Acești oameni înărăziți de Dzeu cu darul de a scrie sunt și ei oameni ca noi toți. Ei nu fac altceva decât să aștearnă pe hârtie, durerile și amarurile vieții noastre a tuturor, bucuriile și întâmplările din viața omului. Gădiți-vă oameni buni, la un singur lucru și veți vedea atunci, de ce vă spunem noi că nu există un mai mare mângâitor de suflete și un mai mare izvor de nădejdi decât cetirea operilor poetice. Aveți o durere mare, — vă moare un copil — un părinte, vă părăsește o ființă iubită, vă arde o șură. — Durerea Dvoastră e mare, e năpraznică. Dar, iată că vă întâlniți cu un vecin căruia i s'a întâmplat aceeași nenorocire, și începeți să vă plângeți unul altuia, începeți să vă goliți sufletul și înna de durerea care v'a lovit. Mai vine al treilea, lovit de aceeași durere, vă spuneți unul altuia ce vă doare. Aduceți-vă aminte acum, dacă ați trecut prin asemenea întâmplări, nu simțiați cum cu fiecare tânguire pe care v'o făceați unul altuia, sufletele voastre se ușurau și parcă vedeți cum florile nădejdei de mai bine vă înviorau sufletele și cum glasul durerilor amorțea!

Tot așa se întâmplă și când sufletul ți-e cuprins de fericire. Când vezi și pe altul cuprins de aceeași fericire ca și tine, dacă ai un suflet bun de creștin, bucuria ta crește la auzul bucuriei semenului tău, pentru că la fericirea ta proprie se adaugă și bucuria, de fericirea lui.

Aceste simfămințe le-a avut și le va avea totdeauna fiecare dintre noi, căci așa a lăsat Dzeu pe om.

Ei bine, iubii cititori, cartea opera literară a poetului sau a prozatorului, care nu cuprinde altceva decât povestirea durerilor, bucuriilor și a întâmplărilor oamenilor, nu este altceva decât vecinul vostru, lovit de aceeași durere ca și voi — căruia vă tânguiți și care vi se tânguie, pentru a vă ușura unul altuia suferințele.

Iată cum, oameni buni, prin citirea unei cărți vă puteți ușura durerile și mări bucuriile. Aceasta e unul din primele foloase ce le puteți avea prin citirea unei opere literare — a unei povestiri din cărți. Pe de altă parte, căruia dintre noi nu ni s'a întâmplat să ajungem într'o așa situație încât să nu știm încotro s'o apucăm, când simțim nevoia unui om, care a mai trecut printr'o asemenea întâmplare și care ne-ar putea spune ce a făcut pentru ca să poată ieși din încurcătura.

Dela câte fapte și obiceiuri rele nu ne-am oprit dacă am avea pe „cineva” care să ne spie și să ne arate unde ne poate duce săvârșirea unei fapte rele (furt, omor sau continuarea unor obiceiuri rele (beția ura)? Pe câte căi bune nu ar apuca omul dacă ar fi „ei e a” care să-i spună cu inimă curată și din propriile întâmplări, rezultatele bune, limanul frumos și folositor la care poți ajunge, apucând pe o asemenea cale bună? Acel „cineva” care ne poate spune și sfătui asupra tuturor celor de mai sus e „cartea” e „opera literară”, a poetului, a prozatorului — a omului mare, a omului pe care l-a dăruit Dzeu cu o minte mai ageră decât a noastră cu, simțuri mai ascuțite decât ale noastre, cu o putere de pătrundere a lucrurilor și a întâmplărilor, mai mare ca a noastră, cu un suflet mai simțitor și mai încăpător decât al nostru al oamenilor de rând.

Iată prin urmare cum cel mai bun și mai sincer sfătuitor, îndrumător și mângâietor al sufletelor noastre chinute de amarurile vieții de toate zilele — este — „cartea” opera oamenilor mari. Intr'un cuvânt foloasele pe care le poate trage omul din citirea cărților bune (căci sunt atâtea cărți rele care-ți otrăvesc sufletul și-ți întamecă mintea) sunt mângâierea și odihnirea sufletului obosit de nevoile vieții și în al doilea rând luminarea minții, prin care poți eși învingător din ori și ce răspântie a vieții. Acestea ne îndeamnă pe noi, să pornim o propagandă prințării Dvoastră, iubii muncitori și țărani ca în loc de a vă arunca banul și sănătatea voastră, liniștea și îndestularea familiei voastre prin crășme, mai bine v-ați cumpăra pe acest neprețuit sfătuitor și mângâietor — Cartea. Aceasta ne-a făcut pe noi, de a începe în coloanele acestui ziar o serie de articole prin care să vă ațâțăm curiozitatea după lucruri noi și frumoase și să vă desvoltăm gustul cetitului care e poate izvorul celor mai mari mângâieri pe care l-a lăsat Dzeu oamenilor pământului dar pe care nu toți oamenii le-au înțeles și de care prea puțin s'au folosit.

Stefan I. Paul.

Pagina literară

Somnoroase Păsărele...

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele —
Noapte bună!

Doar isvoarele suspină
Pe când codrul negru tace
Dorm și florile 'n grădină —
Dormi în pace.

Trece lebăda pe apă
Intre trestii să se culce
Fie-ți ingerii aproape,
Somnul dulce!

Peste a nopții feerie
Să ridică mândra lună
Totu-i vis și armonie —
Noapte bună!

Mihail Eminescu.

Strigoii

(Schița)

I.

— Fugi măi! Cum Dumnezeu mai poți crede asemenea bazaco-nii, doar ești om în toată firea!
— Și Ionescu ridicându-se de pe scaun începe să se prime pe privind ironic spre Costin.

— Dar bine dragă, zice Costin, cum să nu cred dacă și acum mi se zburlește părul la amintirea acelei întâmplări groaznice.

Eram trei prieteni de copilărie. Nu ne văzusem un șir lung de ani și acum întâlnindu-ne din întâmplare, după ce ne-am plâns de greutățile vieții care ne îmbătrânise fără vreme, începuseră a se lăsa din noaptea trecută, amintirile copilăriei, adânc întipărite.

— Și zi așa, hai? Era să te gătească Stafia? întrebă Ionescu râzând cu hohot.

— Îmi pare rău Ionescule că-ți bași joc de mine.

— Păi bine dragă Costine, nu înțelegi tu că-i prostie să crezi în

stafii?! Bine, bine, nu-mi mai explica nimic. Te rog mai povestește-ne încă odată... groaznica ta întâmplare.

— Vă amintiți voi, începu Costin, în ce febre eram cu toții când ni se spuse că se va da o nouă teză de diplomă. Eu unul, n'am dormit vr'o trei nopți; făcusem teza foarte bună și-mi era frică să nu mă împiedic la a doua.

Într-o seară pe la 11, știind că Dumitru și cu Ștefănescu erau în sala de desen, îmi iau mantaua, cobor scara dormitorului și mă îndrept spre sala de desen. Cum eram preocupat de grija tezei, mergeam a lene fără să privesc cu atenție înaintea mea. Voi știți că în antreul salei de desen nu era lampă și în semiobscuritatea de sub scară — deoarece lampa din balcon dormitorului avea lumina prea slabă — nu puteam distinge bine dacă te-ai fi întâlnit cu

cineva îmbrăcat în alb, ca și pereții proaspăt vâpșiți.

Eram la trei pași departe de ușă, când ridicând capul văd ca din peretele dinspre dreapta se desprinde o mătăhală albă. O barbă lungă și albă se revarsă în valuri până aproape de mijloc, pe fața albă ca peretele străluciau ochii negri cu priviri fixe. În primul moment înlemnisem; vroiam să strig dar n'am putut scoate decât un oftat adânc, care mă îngrozi și mai rău. Stafia ridică mâna dreaptă și făcu un pas spre mine. Fără să îmi dau samă făcu un pas îndărăt spre ușă. Cu privirea fixă, cu mâna dreaptă întinsă, pășind drept ca un automat și fără nici un zgomot stafia începu să se apropie. Eu dau îndărăt, îngrozit cum n'am mai fost nici-odată, am ajuns lângă ușa dela sala de desen însă eram cu spatele la ușă. Dau mâna pe la spate să pot deschide ușa, dar din nenorocire nu nimeresc mânășă. Atunci perdut de groază simțeam cum mă înăbuș, simțeam cum inima încetează de a mai bate și culmea, stafia era chiar lângă mine. Dragii mei, zice Costin ștergându-și fruntea brobonită de sudoare, vedeți voi că și acum mă trec nădușile și par'că văd înaintea mea pe moșneagul îngrozitor. Dându-mi seama că nu mai este scăpare, îmi adun toate puterile și mă arunc asupra stafiei. Vroiam s'o apuc de gât, dar greșesc, mâna lui alunecă alături, și în loc să apuc eu stafia mă pomenesc cu gâtul strâns ca într'un clește. Abia atunci mi-a revenit vocea și am țipat sălbatic apoi mi-am pierdut conștiința.

Când m'am trezit eram în dormitor, tu Ionescule erai lângă mine și Vasiliu îmi puneă comprese reci.

Ei bine acum dragii mei mai spuneți-mi dacă pot să nu cred în stafii.

— Și cu toate acestea nu există stafii, zice Ionescu.

— Ei, mă, tu ești îndărătnic ca un câțar.

— Câți ani sunt de atunci? întrebă Ionescu.

— De-atunci... de-atunci... sunt 15 ani.

— Da, mă, cum trece vremea!

Noaptea scade...

de Ion Piliș.

Noaptea scade...
La fereastră, lângă stele trupul, mi șade...

El cu mine...
Foc în sobă, somn în gene... și e bine,

Ce tăcere!
Chiar gândirea-mi glas lăuntric nu-mi mai cere.

În granit,
Totul pare de-o vecle 'ncrement.

... Tac — tic — tac...
Stă de vorbă cu obiecte care tac,

Singur viu,
Orologiu din perete cum îl știu.

Și pe când
Tot aceleași linii negre numărând,

Minutarul
Timpului atât puternic svârle zarul.

Dar cu ora
Fălfăind în sborul tândr aurora.

Ne trezi
Mai săraci, în jocul vremei, cu o zi.

Costine dragă stafia care te agățat pe tine avea nume.

— Ești prost?!
— Ei, mă frate, nu ți-am spus atunci că ne era frică de director, acum însă îți pot spune: stafia era Vasiliu, care la urmă era mai îngrozit ca tine.

— Ce spui bre?!
— Uite așa. Gluma era de multă vreme ticlăită și a căzut sorțul tocmai pe tine.

— Păi știi tu că puteam să mor de frică?

— Așa e frate, se fac de multe ori glume proaste. Dar poți să-ți închipui tu ce frică am avut și noi. Ei, prostii copilărești! Nu le mai putem face!

Vladimir Nicoară.

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI”

Prin muncă

— V'azăci tot, a luat-o?

— Tot. S'a ținut de capul ei, și a izbutit. Ce să-i faci, vorba lui nea Florea „dăstănu, neică, dăstănu omului!” Săracu tăticu meu, boerul Dumitru!

— Il tubeați mult!

— M'ai întrebă? Și cum Pași mai lubi, de-ar trăi.

— N'a murit Stane. Măria Sa Regele i-a iertat, doi ani din cinci, unde se purtase bine, și acum nu mai e închis.

— L'ai fi văzut?

— Văzut și vorbit, Stane.

— Da?

— Da! Era însă slab și îmbătrânit.

— Îmbătrânit, ce crezi! De 'l mai vezi spunei căs aici. Dar cum te cheamă nene?

— Dumitru.

— Dumitru... zău, tot nu mi s'aduce aminte de D-ta.

— Eram rudă cu boerul...

— Da?... tot nu...

— Te-am ținut în brațe.

— În brațe? Nu se poate, după vanda numai tăticu, boerul Du-

mitru mă ținea, ceilalți mă goneau, mă băteau.

— Îți cântam s'adormi, și te numeam copilul meu.

— Copilul meu? N'ai fi D-ta?

nu, nu se poate, rogu-te nu mă muncii, spune-mi cine ești? Imi pari cunoscut și totuși... nu se poate... așa fi ghicit... glasul, nu, spune-mi rogu-te.

— Eu sânt boerul Dumitru din sat dela Brădiș.

— Dumneată?

— Da.

— Tăticule, strigă căzând în brațele bătrânului.

— Stane, îl strigă nea Florea, ce-l cam plictisi se țina lor.

— Da, boerule, da... uite pe tăticu.

Cocoana Safta moșăia lângă sobă. Nea Florea tocmai făcea socoteala banilor. Gazul din lampă era pe sfârșite; răspândea o lumină mohorâtă, îmbrățișând lucrurile ce păreau umbre însuflețite.

— S'a n'optat, mă duc, să-mi mai văd odată conacul și moșia.

Să mai dau ochii cu greșitul meu frate.

— E frig, zăpada-i mare. Rămâi aici. Piecăm mâine. Vrei?

— Fie.

După-ce 'nbucară ceva Nea Florea trase obloanele. Avea obiceiul să 'nchidă mai de vreme, pentru că se scula mai de dimineață, când cocoana Safta făcea fierțură pentru țărani ce veneau în oraș cu deale vânzării. Stan, trase câteva scaune, unele lângă altele, făcându-și un fel de pat pe care-l acoperi cu un macat; puse cojocul drept căpătâi și se culcă. Dumitru se 'ntinse pe laviță, acoperindu-se c'un așternut pus pe la colțuri. Mai vorbiră ce mai vorbiră, și adormiră buștean, ca și cum ar fi tras la jug.

Afară fulghea, iar vântul țipa jalnic, mișcând ușa podului ce scârțăia ascuțit și lung. Nici nu se crăpase de ziua și Stan era în picioare. Deretecă prin cărciumă, sculă pe Nea Florea și pe coana Safta, rânii zăpada din fața ușei și sculă și pe Dumitru.

De cu seară căpătase învoire, deși în urma stăruinței coanei Safta, de-a pleca cu Dumitru până la moșie, unde pe lângă asta, avea să ia și niște parale dela un cărciumar din Brădiș, ce cumpărase marfă dela Nea Florea.

— Să nu răcești, Stane, învălește-te bine, m'auzi? Il înbia coana Safta.

— Să nu vii fără bani, deșălate, glumi Nea Florea, suflând în palme.

— Las' pe mine, boerule.

Plecară. Biciul căii și-i huidui de câteva-ori. Sania aluneca pe zăpada proaspătă, cum alunecă băutura pe gâtul bețivului.

— He! Coane Dumitru, numai să n'ajungem înghețați.

— Ce o fi, o fi, numai lupii să nu-i întâlnim.

— Cum ne-o fi norocul... Hii albule, hii, că ne mânăncă lupii..., al dracului frig, tăticule, o să ne facă sângele piftie... Hii albule, hii.

Sania aluneca, ca o barcă pe lac, lăsând în urmă, drumul ce părea tot una cu câmpia, croindu-și singură, calea. În zare începu să se distingă, sclipind câteva lumini.

— Brădișul.

— De n'oi fi greșit, drumul, ei, e.

— Brădișu-i tăticule, îl cunosc ca pe tatăl nostru.

— Incepu, să se lumineze. Drumul colț la stânga iar în dosul copacilor desfrunziți și încărcăți de nea, apăru conacul.

— Iată-l.

— Il văd.

Înteră în ogradă întrebând de boerul Sandu Vlădescu, frate-s'u.

— E culcat, răspuse un argat măsurându-i de sus până jos.

— Apoi Moș Ghiță, ce te uși

— Să nu vii fără bani, deșălate, glumi Nea Florea, suflând în palme.

— Las' pe mine, boerule.

Plecară. Biciul căii și-i huidui de câteva-ori. Sania aluneca pe zăpada proaspătă, cum alunecă băutura pe gâtul bețivului.

— He! Coane Dumitru, numai să n'ajungem înghețați.

— Ce o fi, o fi, numai lupii să nu-i întâlnim.

— Cum ne-o fi norocul... Hii albule, hii, că ne mânăncă lupii..., al dracului frig, tăticule, o să ne facă sângele piftie... Hii albule, hii.

Sania aluneca, ca o barcă pe lac, lăsând în urmă, drumul ce părea tot una cu câmpia, croindu-și singură, calea. În zare începu să se distingă, sclipind câteva lumini.

— Brădișul.

— De n'oi fi greșit, drumul, ei, e.

— Brădișu-i tăticule, îl cunosc ca pe tatăl nostru.

— Incepu, să se lumineze. Drumul colț la stânga iar în dosul copacilor desfrunziți și încărcăți de nea, apăru conacul.

— Iată-l.

— Il văd.

Înteră în ogradă întrebând de boerul Sandu Vlădescu, frate-s'u.

— E culcat, răspuse un argat măsurându-i de sus până jos.

— Apoi Moș Ghiță, ce te uși

uși așa la noi ca la o comedie din bălcu, nu ne mai cunoști?

— Apoi, cum să nu te cunosc, pictule, mă minui numai, cum de îți mai văd nutra pe-aiți?

— Nevoile, zămbi Stan, dar pe boierul nu-l cunoști?

— Nu zău, răspuse Moș Ghiță cercetând cu privirea pe Dumitru.

— Boierul Dumitru, de... fratele lui coconu Sandu.

— Dumnealui să fie? De zău, cu barbă, d'unde puteam ști.

— Da, Ghiță e sânt.

— Eh! Mie mi-o părea bine, nu mi-o părea, dar când te-o vedea boierul, o să dea pe spate. Numai de Păi găsi în toane bune. Poțiți în cunție, că celelalte odăi sânt închise de 'mnealui.

Amândoi s'asezară în fața focului, rotind mâinile pe lângă pară. Într'un târziu s'auzi clopoțelul.

— S'a sculat... Plecă, iar peste câteva minute se 'ntoarse c'un t-bric, să-l umple cu apă caldă.

— I-am spus că a sosit un domn, cine însă nu l-am spus. Așa, să-i faceți surpriză,

— Bine-ai făcut?

— Când o suna, să vă duceți. Dar nu termină bine vorba, că clopoțelul prinse a sbârâi, ca a-pucat de streke.

— Hai.

— Hai. Coana e aici?

— (Urmare) Angelo Stătescu.

Istoria — Țara — Legendele noastre

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Așezarea altor neamuri printre Români

II.

Sașii au fost, la venirea lor în Transilvania, de confesiunea romano-catolică, au primit însă mai târziu confesiunea luterană, așa că la 1545 au hotărât să pună în fruntea bisericii lor un superintendent, cum se numește la luteranism episcopul. Trecerea la luteranism a fost un îndemn de-a da mai multă atenție învățământului, așa că la 1544 au întemeiat liceul (gimnaziul) din Brașov, apoi și în alte orașe ale lor. S'au înființat încă de atunci și școlile primare la sate. Adevărat, că în multe din aceste școli pare că nu se făcea ispravă prea mare, căci și în jumătatea a doua a secolului al 18-lea se ivește plângerea, că în unele sate pastorul trebuie să facă și pe secretarul comunal, căci în sat nu știe nimeni ce și scrie, iar în școală se învață numai citirea, așa că scrisul și aritmetica nu le cunoaște mai nimeni. Dar temelia era pusă și aceasta i-a ajutat să fie în timpul de față, în privința învățământului, pentru care au jertfit totdeauna mult, în fruntea tuturor cetățenilor din România. În timpul de față au 248 școli primare, zece școli populare, superioare, cinci școli medii (civile), cinci licee și două gimnazii, un liceu real, un gimnaziu real, un liceu de fete și două școli normale. Au apoi cursuri comerciale și industriale.

Sașii au și altfel de învățăminte culturale. Au o arhivă mare, bogată în documente, în care însă pagubă că numai cu greutate se pot face cercetări, după cum se plângea istoricul german Kurz și istoricul nostru Nic. Densușianu. Au muzee mari în Sibiu, apoi în Brașov. Pentru studierea istoriei lor au întemeiat încă din 1840 o Societate intimă, care numără peste 700 de membri. Au apoi o Societate pentru științele naturale, cu muzeul ei propriu, tot așa o Reuniune Carpatină.

Toate instituțiile economice și culturale, sprijinite cu căldură și multe jertfe de către Sași, îi pun din punct de vedere cultural deocamdată în fruntea popoarelor dela noi.

Și despre Sași trebuie să constatăm, că au jucat față de Români, rolul aricului, care a căutat și aflat adăpost în burta robului.

Dupăce regi de-al Ungariei li-au dat voie să se așeze pe pământ românesc, pe care îl socotia regesc, fiindcă era parte mare teritorială cetăților aparate de Români încă înainte de venirea Sașilor, ba era chiar și teritor rupt (răpit) deadreptul dela Români, cum se spune în documente. — Sașii obțin dela slabul rege Andreu al II-lea un document, care recunoaște unitatea unei părți din teritoriu, pe care au fost colonizat, de locuitorilor de acest fundus regius oarecare autonomie și stabilește lămurit, că munții, pădurile, pășunile și apele de pe acest teritor să le întreținute Sașii împreună cu Români. Era deci hotărâtă o egalitate perfectă încă din începutul actului perfectat încă din anul 1224. Pământ era destul, căci în jurul cetăților aparate de Români erau,

după sistemul de apărare de atunci, terenuri întinse nelocuite, așa-numitele deserte, unde se puteau așeza în dragă voie.

Lăcomia celui lipsit, când se vede în fața pământului, e mare, după cum s'a dovedit și la coloniștii cei noi. Sașii au început încurcând să privească și moșia românească ca o pradă binevenită, mai ales că fiind catolici (până'n secolul al 16-lea), găsim la regii unguri un sprijin și credință pentru neadevărurile lor, când era vorba de Români ortodocși și veșnic în luptă pentru apărarea vechilui lor drept românesc. Cu toată rezolvirea celor ce sunt în fruntea arhivelor săsești și ungurești, totuși au ieșit ici-colea documente, cari învederează, că în Fundus regius a fost totdeauna egalitate, pentru toți locuitorii. Egalitatea aceasta a fost apărată mai ales de împăratul al II-lea în secolul al 18-lea, ea a fost însă recunoscută chiar și de fruntașii sași, ca d. e. Samuel Bruckenthal, care zice într'un memoriu dela 1776, că Români atâta în satele curat românești, cât și în cele amestecate cu Sași, au aceleași drepturi și libertăți. Sașii au lucrat înse în tot timpul, de când s'au pripășit printre noi, ca să prefacă aceste drepturi în privilegii, de cari să se bucure numai ei. Pentru ajungerea acestui scop au luptat în tot cursul veacurilor întrebuințând multe arme necinstite: coruperea celor din jurul regelui sau, mai târziu, a principilor Ardealului, apoi a celor din Viena; falsificarea de documente, la nevoie ascundere, dacă nu nimic de documente. În privința aceasta mergeau așa departe, în cât în secolul trecut au sărit chiar scriitorii unguri cu indignare contra afirmațiilor lor neadevărate ale scriitorilor sași.

Cauza acestei atitudini a Sașilor a fost, după propria lor mărturisire, frica de Români. Pe la 1590, fruntașul sas Huet se plânge într'o scrisoare către principele Sigismund Bathori al Transilvaniei, că puterea de înmulțire a Românilor e ca o cangrenă și boala secretă, care va mânca corpul națiunii săsești, dacă nu se vor lua măsuri de apărare! Adecă Români să fie oprți de-a mai avea copii! Ear la 1600 se plâng, că „în deosebite localități bieții Sași sunt cu totul desrădăcinați, iar aceasta națiune barbară (adecă noi!) atâta s'a înrădăcinat, încât acum toate unghiurile sunt pline de acești „oameni de nimic“. Mai lămurit se arată politica săsească și ungurească față de Români în autobiografia fruntașului sas Michael Conrad von Heydendorff, care trăind în secolul al 18-lea în timpul lui Iosif al II-lea, împăratul iubitor de Români, zice, că mulțimea Românilor în raport cu Sașii și Ungurii, vecinătatea lor cu Principatele române a trebuit să fie îndemn de a-și ține în stare injositoare și apăsată și de a-i împedeca să-și cunoască calitățile și puterea lor. Potrivit cu acest scop erau întocmite toate legile fării privitoare la Români. De aceea Iosif al II-lea zice mai departe Heydendorff, vrând să ridice pe Români din starea,

în care se găsește, căci aceasta e spre stricăciune Sașilor și Ungurilor.

Privilegiile slăbesc însă pe orice popor ca și pe orice clasă socială. Aceasta s'a văzut și la Sași, cari au pierdut în cursul veacurilor multe comune, azi curat românești, cum sunt Bungardul, Avrigul, Sântoana, Hașagul, Lancrămul, Răbăul, Apoldul-de-jos, Ludoșul-mare, Topârcea, Ilimbav, Tofeldea, Glăboaca, Săsăușul, Tichindeaul, Daneșul, Ungureii și altele.

Dupăce li s'au răpit Românilor și în Fundus regius vechea lor autonomie judecătorească, au ajuns sub autoritățile judecătorești săsești. Dreptatea, pe care o găsim la acestea, ne-o arată Sulzer în istoria lui, care nu ne este deloc binevoitoare, spunând despre judecătorii sași: „Nimic nu e mai josnic decât să auzi în procese, că acesta sau acela trebuie să câștige, pentrucă contrarul lui e numai un Român“.

Muit s'au străduit conducătorii Sașilor să jefuească pe Români de munți, păduri și pășuni, căcând prin aceasta temelia legăturii din Fundus regius, diploma dela 1224 a lui Andreu al II-lea. Pentru a-și ajunge scopul, s'au folosit de toate mijloacele necinstite. Români plăteau la început birul românesc, quinquagesima (a cincizecea din oi, porci), în câte un

sat l-au plătit și mai târziu. N'a trecut mult, și conducătorii Sașilor au socotit acest bir ca taxă de pășunat și pădurit plătită de Români susținând apoi, că ei o plătesc, fiindcă pășunează în munții Sașilor! În felul acesta știind să zădărnicească cu tot felul de mijloace necinstite, orice încercare a Românilor de-a rămânea stăpâni pe munții lor strămoșești, Sașii s'au pomenit stăpâni pe șiruri întregi de munți, cari toți au însă vechiul lor nume românesc. Tot în felul acesta au lucrat și când a fost vorba de pământ la câmp. La anul 1475, vechiul district românesc al Rodnei (în nordvestul Transilvaniei) a fost alăturat scaunului Bistriței. Căpeteniile săsești au socotit pe Români iobagi, pământul lor iobăgesc și au început să-i stoarcă mai rău decum storceau boerii (nobili) paraziți pe iobagi din județele Transilvaniei.

Urmarea a fost o revoluție sângeroasă a Românilor, înăbușită de aîmintreii în sânge. La anul 1762 Români de pe valea Rodnei au scăpat de Sași, fiind militarizați. Sașii, prezentând documente false, că teritoriul acestor comune ar fi proprietatea lor, căci Români ar fi fost iobagi, au știut să înșele guvernul din Viena să le plătească o sumă mare de bani drept despăgubire.

Victor Lazăr.

Pe plaiurile Ardealului.

Bătrânul dela otelul din marginea satului Sovata mi-a arătat drumul care urcă la băi. O iau per pedes. Trec un mic părau cu apă cristalină, și după un boschet de copaci, se ivește o instalație rudimentară în care se pot face băi de cadă, numai reci. Apa, captată dela un izvor de sub coastă e adusă printr'o țevă de metal suspendată pe stâlpi și pusă într'un igheab de scânduri. Țeava, igheabul stâlpilor și pământul din jur sunt vâruși de sarea care pătrunde în toate părțile. Drumul și cărările au străluciri de pietre scumpe: mici cristalozii lucesc în plozia de raze ce cade oblic. După câteva sute de metri într'u pădurea de stejar și fag de pe coastă. Trăsuri arti pline se răpăd la vale spre sat; domni și doamne se urcă lenes pe drumul din pădure; doi chelneri din Tg.-Mureș c'o trăsura hărbită coborâra la vale într'o goană nebună. Din fugă ne spun răsând că la restaurantul lor au „mâncări ca în regat“.

Drumul se înfundă în pădure. În stângă o pantă repede pe care copaci bătrâni și deși se ridică spre cer făcând ca o boltă de verdeață, sub care umbra și răcoarea e o adevărată fericire căci soarele devine tot mai agresiv. De odată, în dreapta se aud răsete și vorbă multă.

Nu văd nimic. Mă aplec, și zăresc departe terasa unui restaurant pe care o orchestră de „artiști tucurii“ stă gata de lucru. Totul se perde în marea de verdeață. Trec înainte și abia acum văd podul de scânduri aruncat peste un părau și drumul care fuge șerpuit spre restaurantul cu orchestra. Pe un copac cetesc reclama unui lustragiu care lucrează la același restaurant. Drumul coteste scurt spre stânga, și deodată, ca și cum o mână nevăzută ar fi zmutcit perdeaua de verdeață, o vedere fericită răsare în fața privitorului uimit. Într'un mare lu-

minis, înconjurat de pădurea care se ridică în toate părțile, un buchet de vile frumoase, cu balcoanele pline de flori, cu perdelele fluturând în geamurile deschise, cu răsete argintii care vin par'că dintr'o mare departare. Departe, sub poalele pădurei, două vile suprapuse. Una mare cu etaj, sus de tot pare, atârnată cu nevăzute fire de pădurea ce o acopere; a doua mai mica, dar după aceeași stil, ceva mai jos, un mic bibelou la care îți vine să întinzi mâna și s'o pui pe etajera.

Între mulțimea de vile cu nume ungurești cetesc cu deosebită plăcere: „Doina“, „Ciocărlia“ și „Sovata“, numele celor trei vile a „societății băilor Sovata“. Admir frumusețea lor. Dar nu se poate descrie în cuvinte dragălașenia vililor, toate cu stil în plan diferit, cu bogate grădini de trandafiri, cu flori de angrije, cu aspectul de confort și intimitate, în acest fermecător ungher ascuns de pădure.

Trec înainte pe drumul neted, între vilele care să înșiră până departe pe coastă, când aud la spate:

— Ce cauți pe aci rătăciute?

Intorc, mirat capul. Directorul băilor, un intelectual din Tg. Mureș și vechiu cunoscut. — Îmi întinde mâna răsând.

— Am venit să-mi arăți frumusețea de pe aceste meleaguri.

— Câte zile stai!

— Ce zile! Câteva ceasuri!

— Atunci să ne grăbim. De odată hai la administrație.

Înterupți din clipă în clipă de venirea mulțimei care cere diferite relații la direcție, am cules totuși, știrile ce-mi trebuiau.

Băile Sovata sunt a unei societăți românești pe acțiuni cumpărate de la un mare proprietar ungher, cu preț de 4 milioane. La Sovata sunt 80 de vile în care pot sta atâtea persoane câte s'ar putea instala comod în 1200 de

comere. Direcția băilor dispune de 80 camere în 3 vile și două oteluri. Cu vr'o 20 de vile se da pensiuie pentru 50-80 lei pe zi. Sunt 4 restaurante unde se mănâncă foarte bine cu 40 lei pe zi. Băia costa 6 lei cu reducere de 50% pentru toți funcționarii. De la 1 Septembrie — 1 Octombrie se va face reducere de 50% pentru toate lumea.

Sunt 4 locuri, dintre care locul Moșului, cel mai mare și mai populat, are o întindere de câteva hectare. Băile sunt termale și apa conține sare și pucioasă. Temperatura apei variază între 26 și 50 grade. La un metru adâncime are 29-26 grade și temperatura merge crescând, atinge 50 grada la o adâncime de trei metri, și apoi în jos merge din nou scăzându-se. — Dar ce adâncime are lacul va întreba cetitorul intrigat.

În mijloc are o adâncime de 35 metri. La maluri 3-4 metri și într'un singur loc se poate atinge fundul stând în picioare.

— Acum trebuie neapărat să faci o baie, spune directorul.

Un drum în panta repede coboară spre lacul Ursului. Cabinele sunt clădite pe apă, lângă mal. Eșim spre lac unde se aude iarmă multă și năhote de răs. Cabinele pentru doamne în alt colț al lacului, ne arată varietatea costumelor sumare; o mare de capete plutește pe suprafața întinsului lac. Un avocat, care se trudește lângă o plută încercând să o direcționeze spre mijlocul lacului mă strigă:

— Vin eu să te... remorciez.

— O! nu, mulțumesc. De data asta vreau să urmez sfatul tău.

— Ce sfat? mă întreabă el răsând.

— Tata mi-a spus să n'am nici odată încredere în calul gras, femeia frumoasă și apa adâncă. De două-ori n'am urmat sfatul și-am pățit-o și acum n'am hotărât să-l ascult.

— Dar te ține apa la suprafața.

— Știu asta. Totuși se poate întâmpla să înghiț vre-o două găhuri și știu pozitiv că nu-i pot tăia.

Deși la mal sunt numai eu și doi bătrâni, pe când toată lumea: bărbați, femei și copii, cu ajutorul plutelor de care se țin c'o singură mână, se mișcă veseli în mijlocul lacului, eu totuși, n'am avut desul curaj să mă avânt pe suprafața unei ape cu o adâncime de 30 metri.

Este în adevăr negriț de plăcut să-ți simți picioarele în apă caldă și restul corpului în apă rece. Dar nu stau mult, că vreau să văd împrejurimile. Mă întorc la director și îl găsesc necăjându-se să explice unei domnișoare tare gingașe — funcționară nu știu la care minister — că trebuie să plătească taxa pentru muzică deși nu stă o lună. Domnișoara nu știa dacă s'a lăsat convinsă, dar a plecat imediat.

— Stăm bine, îi zice privind în urma celei plecate.

— Ba din contra, stăm rău. E extraordinară lumea asta. Dacă nu ești rigid, vrea să-i satisfaci toate cererile ce-i trec prin cap. Dar să lăsam asta. Mergem la masă, ești invitatul meu, și pe urmă să vezi împrejurimile.

După masă am vizitat un otel al direcției. Confortul, curățenia, răcoarea din cameră, dar mai ales din balconul larg și prietenos de care dispun toate camerele din otel, ne îndemnă să ne odihnim. Am rezistat eroic acestei tentații și-am pornit la drum. Intrăm pe o aleie străntă cu prund și mărni și ne lăfundăm în pădure.

Știința pentru popor

IGIENA ȘI MEDICINA POPULARĂ

Carnea

Meșchii diferitelor animale, cum-sucui în general de carne, slujesc pentru hrana omului. Carnea de mâncare ne-o dau animalele mamifere, păsările, peștii și moluștele.

Carnea este unul din cele mai bune alimente, căci ea cuprinde: *musculină, albumină* (principii evatemale) *grăsimi* (principii ternare) *ăzuri și apă*. Elementele albuminoide ale cărnii să asimilează mai ușor decât cele din vegetale, dintre cari unele trec prin tubul digestiv atomului neschimbate și prin urmare fără nici un folos; ele să preschimbă cu ușurință prin căldură, prin apă, prin sare, prin microorganisme și prin suculele tubului digestiv, și mulțumită acestor schimbări ele constituie alimentele cele mai asimilabile și mai hrănitoare.

Carnea cea mai întrebuințată este cea de *vita* (vacă), de *porc*, de *oaie*, de *pascari casnice* (galițe), de *vânat*, de *pește*, etc. Mai hrănitoare este carnea de galițe, de porc și devită; mai puțin hrănitoare este cea de pește. De carnea peștilor să apropie carnea unor batraciani (*broaștele*), a unor crustacei (*racii*) și a unor moluște (*strindile, midile, melci*).

Valoarea hrănitoare a cărnii atâră și după organul din care provine: burta, plămâni, picioarele, agăciurile sunt cele mai puțin nutritive. Carnea, după starea de sănătate sau de boală a animalelor să imparte în carnea *sănătoasă, bolnavă și otrăvitoare*. Pentru ca să știm calitatea cărnii trebuie ca să examinăm vitele când să duc la tăiere cele bolnave. Boul, vacă, capra, oaia, porcul, când sunt sănătoase trebuie să aibă privirea blândă, ochii limpezi, urechile și coarnele la rumegătoare să fie calde, nările umeze și puțin licioși și lins, pielea fără nici o bubă; respirația (răsuflarea) liniștită; să mănânce cu poftă, să rumege în odihnă, escrementele să fie moi, ca de obicei, iar nu apoase cum să întâmplă la urdare; limba să nu alțarne afară din gură, ceea ce este un semn întotdeauna rău.

Calitatea cărnii variază și după felul animalelor. Astfel carnea de *bou* cea mai bună este a animalului între 4 și 8 ani, care a fost mai întâi îngrășat anume pentru tăiere; ea trebuie să aibă o culoare roșie trandafir pe tot, să nu aibă vânătăi, urme de bataie, urme de aprindere (inflamație), nici vr'un ganglion (ghindură, modălcă, moniță, bolfă) mărit după cum să vede în *oficiă*. Carnea bună lasă la tăiere să scurgă o zămă roșie, vie, și la pipăire ea trebuie să fie moale; prin apăsare cu degetul carnea să să poată străbate. Grăsimea de pe coaste și de pe spinare trebuie să fie tare și albă sau gălbuie. Măduva oaselor de asemenea să fie tare, gălbuie sau roșietică.

Carnea vitelor îngrășate în posesorii (veinițe, fabricile de spirt) este moale, cu înfățișare murdară și cu miros neplăcut, iar grăsimea lor este moale și băloasă. Carnea de vacă tânără și steapă este bună, iar cea a vacilor cari au un lapte este fiască și fără grăsime. Carnea de viței de lapte

este alburie și cu grăsime moale, care să topește între degete; mai bună este aceea a vițelilor lufărcași. Carnea de berbec este închisă, moale și cu grăsime albă. Carnea de porc are o culoare roșie, grăsimea este albă și tare; gustul ei atâră de hrana animalului, astfel carnea porcilor hrăniți cu porumb (cucuruz) și cu ghindă este cea mai plăcută; iar a celor hrăniți cu borbot, închiși în oboare murdare, este neplăcută la gust și este grasă.

Calitatea cărnii mai atâră și de traiul animalelor, după cum ele au fost ținute în libertate sau închise în oboare, cotete, grajduri. Carnea vitelor hrănite la pășunat în aer liber este cea mai gustoasă și mai bună. Etatea animalelor are o deosebită importanță; carnea vitelor tinere este fragedă și nutritivă, iar a celor bătrâne este tare, fibroasă, să mistue greu și hrănește puțin. Carnea vitelor de jug și a vacilor de lapte este mai puțin hrănitoare. Carnea diferă și după părțile din care s'a luat; astfel, carnea dela gât, umăr și pulpă este cea mai gustoasă și mai fragedă, digerându-să mai ușor și fiind cea mai nutritivă.

După culoare carnea se imparte în: *albă, roșie și neagră* (roșie închisă). Carnea albă este cea a animalelor tinere și a gănelor; ea este hrănitoare, are gust plăcut și să mistue ușor. Carnea roșie este cea a rumegătoarelor tinere; ea este mai hrănitoare, dar să mistue mai greu. Carnea neagră este cea a animalelor și păsătorilor sălbatici; ea este puțin hrănitoare și să mistue cu greutate. Digestibilitatea cărnii ține de bogăția grăsimii și de starea ei fibroasă, care o face să fie mai mult sau mai puțin tare și să să mistue într'un timp mai mult sau mai puțin lung.

Carnea bolnavă și otrăvitoare, care nu trebuie măncați cu nici un preț este de mai multe feluri: 1. *Carnea intrată în putreziciune*, care să cunoaște după mirosul neplăcut și după vedere. Carnea stătută prea mult pentru ca să să frăgezească, carnea zisă *fezandată*, nu este bună, de oare ea cuprinde *otrăvuri (ptomaine)*, și din această pricină trebuie să ne păzim de mezeli, de păstrămuri stricate, de pești imputăți și de vânatul prea stătut. 2. *Carnea dela animalele prea bătrâne ori prea slăbite* prin muncă prea mare, hrană neindestulătoare, sau prin dare de lapte prea mult timp, și care s'a perdut o mare parte din principiile nutritive. 3. *Carnea animalelor prea ostenite*, cum este aceea a vitelor aduse la abator din depărtare prea mare, pe jos, sau a vânatului mult gonit de căni înainte de a fi împușcate, în care s'a dezvoltat o mare cantitate de *leucomaine*, substanțe tot așa de otrăvitoare ca și *ptomainele*. 4. *Carnea animalelor bolnave de diferite boale parazitare* (animale sau vegetale) cum sunt: *tenta* (panglica) și *trichina*, sau diferite *barterii și claparucfe* (actinomicoză), cari să pot transmite și la om. Apoi carnea animalelor, cari sufer de boale *microbine* jarși nu este

bună de mâncat, căci ne poate imbolnăvi; între aceste boale să numără: *oftica, dalacul, septicemia*, etc. Prin urmare orice carne provenită dela animale bolnave sau numai bănuite, nu trebuie măncați și animalele bolnave nu trebuie lăsate de autorități ca să fie tăiate, nici la abator, nici în mod particular.

Dr. Vasile Blanu,

Autorul Dicționarului Sănătății.

Ceva despre igiena Veterinară

Higiiena Veterinară este știința, care ne învață cum se îngrijește de animale, la, consideră animalele domestice, ca pe o bogăție națională și studiază tot ce este relativ la sănătatea lor, ferindule de a se imbolnăvi și de a împiedica întinderea Epizootiilor (moliștelor ce căută să întrețină animalele în bună sănătate, pentru a se folosi omul de ele și este de principiu, că este mai bine să fie ferite de boli de cât să fie căutate de boale, atunci când se imbolnăvesc din cauză că nu se respectă principiile Higienice.

Ea ne arată cum să ferim de lucrurile vătămătoare și să ne folosim de cele utile, scopul ei este de a împiedica imbolnăvirea animalelor, iar în caz contrariu de a le vladeca, cât mai grabnic. Dacă șar da mai multă atenție Legilor Veterinare, s-ar perde mai puțin animale și am evita epizotele care le seceră în masă. Una din legile importante ale Higienice, este de a alege animalele cu o constituție apropiată de pământul unde locuiește (aclimitizarea) iar adouă lege importantă pentru menținerea unei sănătăți este curățenia.

La toate animalele le place curățenia și spălăturile pe tot corpul cu săpun simplu, sau de este posibil cu săpun de pucioasă, face se dureze mai mult starea de sămătată la animale. — Animalele ca să fie sănătoase nu trebuie forțate să muncească mai mult de cât le ajută puterile lor, să fie bine întreținute și să nu fie maltratate.

În special partea feminină, trebuie totdeauna mai menajată și în special pe vremea când sunt mume. — Animalele care cer mai multă îngrijire este calul și cătărul, apoi boul, oaia și porcul.

Și totuși chiar porcului îi place curățenia și din ce este mai curățit și se ingrașă mai bine. — Cultivatorii trebuie să se facă iubii de animalele lor, căci mai mult se obține de la animale cu blândețe, de cât prin bătaie și brutalitate. Locuințele animalelor trebuie de asemenea să fie foarte îngrijite și anume ținute cât se poate de curat, aerul curățat prin ventilație și fie care animal să aibă loc suficient spre a se putea mișca în locul ce are destinat să stea, fără să fie împedecat în mișcările sale. Este foarte bine să obișnuim animalele ca seara când se întorc de la lucru, să li se facă bae fie băgându-le într-o apă curgătoare, fie spălându-le cu găteată, bine înjeles excepțându-se timpurile reci. Iar după ce ese din bae este bine a le lăsa să alerge, ca să se usuce la soare. — Alimentele care se dau animalelor trebuie să fie sănătoase și să nu schimbăm brusca felul de alimentare al animalelor. Astfel nu trebuie să trecem brusca de la regimul uscat ce se dă lăna animalelor, la regimul verde, care face așa de bine tuturor animalelor, trecerea trebuie

făcută treptat, puțin câte puțin pentru că organismul animalelor să se obișnuiască, cu noul regim la care vrem să le supunem.

Astfel în primă vară trebuie să le scoatem treptat la iarbă, lăsându-le să pască, în primile zile mai puțin, iar apoi din ce în ce mai mult, până ajungem să le dăm numai la pășune, astfel vom reuși să trecem animalele, de la un regim la altul, fără ca ele să sufere.

Alimentația mijlocie, compusă din pae, fân, trifoi și lucernă, este alimentația, care convine cea mai bine animalelor noastre.

În cât privește băuturile apa este lichidul cel mai preferat pentru a-și potoli setea. Apele murdare, alterate, prea reci sunt vătămătoare sănătății lor, mai cu seamă vara, când animalele sunt încălzite, de aceea este rău obiceiul, ce au unii ameni, de a da apă animalelor, atunci când sunt nădușite. Dacă ne găsim la drum pe timpuri călduroase, trebuie să adapteze animalele cât mai des, pentru aceasta ne oprim la fântânile de pe drumuri, le odihnim întâi puțin, iar după ce le-am dat apă, plecăm înainte la drum, căci astfel nădușite cum sunt dacă le-am ține pe loc, fac indigestie, care se produce prin Colici, boala care vom vedea în alt capitol, cât este de gravă la animale.

Atunci când venim de la muncă cu animalele nădușite, sau prea obosite, trebuie să le uscate, lăsate să se răcorescă, să li se dea puțin fân, și numai apoi să li se dea apă.

Temperatura locuințelor animalelor are de asemenea o mare importanță pentru conservarea sănătății animalelor, căci dacă grajdurile prea reci predispong animalele la răceli, cele călduroase le moleșește le predispong la inflamajuni și favoriază dezvoltarea boalelor contagioase. Temperatura mai rece din grajduri convine animalelor puternice și bine hrănite, dar este vătămătoare animalelor prea tinere, sau bătrâne. Frigul prea mare, poate produce chiar moartea animalelor.

Aerul umez și rece este temperatura cea mai nefavorabilă animalelor. Trebuie să îndepărtate gazele, care produ miazine (Gaze cu miros urât) în grajduri. De aceea trebuie schimbate cât mai des pazele ce servesc de așternut și curățate murdăria, ce se formează sub așternuturi. Deci, îngrijii-vă animalele și nu le munciți peste puterile lor, dați-le mâncare și apă la vreme, țineți-le curate și veți împiedica pierderea prea de timpuriu a animalelor noastre. Vct. Colonel Opreșcu.

Oftica sau Tuberculoza

II
Astăzi continuăm studiul tuberculozei început în numărul trecut:

Odată cu apariția acestui junghiu intervine și tusa caracteristică tuberculozei care constă într'un fel de tusa, liniștită, foarte puțin sonoră dar tonalitatea foarte ridicată, sacă, uscată.

De obicei această tusa este însoțită cu secreții expectorale (flegmă) care la început e albă, apoi galbenă după care urmează flegmă galbenă-verzui, urmată de flegmă galbenă-verzui cu vizișoare de sânge iar în cele din urmă flegmă aproape total roșie de sânge după care de obicei urmează, hemoptizia (vărsare de sânge). Cam acestea ar fi simptomele tuberculozei (oftice, ftiziei) în liniamente generale.

Simptomele tuberculozei (oftice, ftiziei) în liniamente generale.

Să vedem acum care ar fi mijloacele de vindecare a acestei boli. S'a spus de multe personalități științifice remarcabile că tuberculoza nu are leac. În același timp înainte vreme se spunea că cel mai viguros tratament fie medical fie igienic, aplicat unui tuberculos poate cel mult să stagneze dezvoltarea tuberculozei dar în nici un caz nu poate să o distrungă radical. Astăzi însă, în urma celebrilor descoperiri a savantului german Koch (1882) după zeci de ani de muncă, a obținut descoperirea microbului, care provoacă tuberculoza, dar mai ales datorită remarcabilului progres pe care l-a făcut medicina și mai ales igiena ca mijloc de tratament și profilaxie a tuberculozei, astăzi zic se poate spune că tuberculoza este tratabilă și în majoritatea cazurilor radical vindecabilă.

Să ne ocupăm acum de unele dintre chestiunile de cea mai mare importanță în studiul acestei boli adică chestiunea de a se ști cum să te aperi, tu om sănătos dacă întâmplarea a făcut să ai în familie un ofticos sau dacă ești forțat să trăiești în societatea unui asemenea bolnav.

Se știe că tuberculoza este una din bolile care se transmite cu mare ușurință dela om la om sau dela animal la om. Tot ceea ce vine în atingere cu un bolnav de oftică (haine, vasele din care mănâncă sau bea, aerul pe care îl respiră, picăturile de salivă (scuipat) care li lasă din gură când vorbește mai aprins, sau tușete etc.) sunt îmbăcșite cu sămânța boalei (microbi) care imediat ce vine în atingere cu un om sănătos însă de o constituție fizică mai slabă, se prinde de el și îl imbolnăvește. Acest nou molipsit de boală la rândul lui, prin aceleași căi molipsește pe altul și astfel flagelul se întinde cu o înălțare uimitoră.

Așa fiind se pune chestiunea de a se ști ce măsuri trebuie să fie luate spre a se împiedica răspândirea acestei boli care în fiecare an seceră sute de mii de suflete din omenire. Și aci intervine rolul de cea mai mare importanță pe care îl joacă igiena în sănătatea și viața omului.

În lupta contra tuberculozei intervin două chestiuni de o egală importanță.

În primul loc se știe că sămânța ofticeii pătrunsă odată în organismul unui om sănătos, fie prin respirație fie prin mâncare, nu se prinde sau nu are efect, decât atunci când găsește organismul într'o stare de slăbiciune, fie în urma altei boli fie în urma hrănirii neindestulătoare.

Așa fiind pentru a ne putea apăra de tuberculoză e nevoie în primul rând să ne păstrăm puterea organismului. Aceasta se face prin hrănire îndestulătoare și curată, prin îndepărtarea situației de a dormi prea mult în aceeași cameră, și de a nu aerizi cât mai des locuința — prin o cumpănare în satisfacerea plăcerilor de care te poți lipsi, (băuturile alcoolice, fumatul et.) prin păzirea de frig și umezeală, etc.

A doua chestiune care intervine în lupta contra tuberculozei este aceea de a se ști cum se poate împiedica introducerea microbului în organismul omului sănătos. Aceasta se poate întâmpla prin următoarele măsuri de prevedere pe care trebuie să le ia omul pentru a se apăra de sămânța boalei.

Această chestiune o vom examina în numărul viitor Pauleș.

Din toate

Tipografiile militare

În vremea noastră de democrație, de trezire a maselor populare din viața lor de întuneric, la lumina culturii, tiparul a devenit unul din cei mai însemnați factori, în viața unui popor. Prin marea activitate a învățătorilor noștri, tinerile generații românești înțelegând binefacerile învățământului, sunt dornice de cultură și această dorință de îmbogățire a cunoștințelor înrădăcinată în popor, nu trebuie lăsată la voia întâmplării.

Inițiativa particulară, Societățile de cultură și educație, au muncit foarte mult și cu mare folos la dezvoltarea culturii în rândurile mulțime. Prin ziare, broșuri și tot felul de biblioteci de popularizare, au reușit să oglindescă în sufletul poporului nostru, frumusețea literaturii românești și streine, minunile înfăptuite de știință, folosul netăgăduit al înfrățirii noastre sufletești.

Oamenii mari ai țării, învățații, scriitorii, profesorii universitari, s'au ostenit să deslușească în graiul atât de frumos al poporului, toată înțelepciunea geniului omenesc.

Munca aceasta, pe cât de grea, pe atât de folositoare a dat rezultate minunate, făcând unitatea națională ce a condus poporul român la biruință, înscrind pagini de glorie în istoria lumii, sădind în sufletul poporului nostru conștiința și hotărârea de a-și desrobi frații aflați în robie dușmană și pe care i-a și desorbit.

Școala și toate aceste societăți de cultură dezvoltând dorul culturii în popor, nu au mai avut mijloacele necesare spre a îndruma pe toți știutorii de carte pe drumul culturii sănatoase și folositoare.

Oamenii dornici să citească, copii curioși să pătrundă cuprinsul ori cărei cărți tipărite, au început să cerceteze toate cărțile ce le cădeau la îndemână, și cari prin efortul și cuprinsul lor amăgitor îi ispiteau.

Casele mari de editură în majoritate streine de neam înțelegând folosul negustoresc ce i-ar putea realiza din această dezvoltare a gustului de citit, au început să tipărească în broșuri ieftine tot felul de scrieri, nefolositoare, ci din printr-o foarte dăunătoare sănătății sufletești a cititorilor. Romane criminale, romane pornografice, aflatătoare de simțuri înconjugate întotdeauna de reclame meșteșugit făcute, cu scopul de a mări curiozitatea atât de adânc omenească.

Editurile acestea în potruva cărora aproape nimeni nu au luat măsuri, au adunat milioane din punga poporului cărui i-a otrăvit sufletul, pervertind tinerețea îndrumând-o spre crimă și desrău.

Dușmanii neamului românesc, înțelegând și ei folosul dobândit negustoresc de editori, au aplicat și ei sistemul cărților și broșurilor ieftine, pe care cu același meșteșug drăcesc le-a răspândit în lumea muncitorilor sub minciuna apărării intereselor lor. Prin acest mijloc, al cărților din cuprinsul cărora se imprumutau numai cuvinte searbede și fără înțeles s'au întemeiat tot felul de mișcări subversive revoluționare, ce prin însuși mijlocirea multora dintre noi fură de neștelesul cărților de propagandă a nebuliei roșii slujesc interesele dușmanilor noștri ce ne doresc ruina și desorganizarea.

Societățile de cultură și oameni noștri de bine, în lupta lor izolată pentru învățământul serios al poporului, nu au isbândit să făurească un curent general în tot cuprinsul țării ne având mijloace suficiente pentru aceasta, pricină din care, citirea cărților și broșurilor primejdioase s'a dezvoltat în voie. Guvernele noastre, preocupate de marile griji ale statului nu au întemeiat o editură mare pentru împărțirea publicațiilor folositoare neamului nostru și prin care s'ar fi putut împiedeca răspândirea veninului strein.

În războiu, numai armata a realizat o asemenea încercare ce a adus foloase imense, prin ziarul „România” din paginile cărui ostașul român a sorbit avântul și nădejdea biruințelor de mai târziu.

Cum astăzi, armata garantează liniștea din țară, păzește ceea ce câștigat prin luptă și ține în frâu dușmanii de peste hotare. Cum războaie moderne au adus ca o armă nouă și de cea mai mare însemnătate, puterea sufletească a luptătorului și conștiința lui națională, tot armata în pregătirea de războiu a neamului, are dotarea nu numai să deprindă ostașul cu mânărea armelor, ci să-i pregătească sufletul și să-i cultive mințea și să vegheze la neînstrăinarea simțirii lui naționale.

Această nouă pregătire de războiu, nu poate fi făcută de cât prin mijlocirea cărților, revistelor și publicațiilor ieftine, puse la îndemâna poporului.

Cultura și educația neamului nostru, nu trebuie lăsată numai pe seama tipografiilor și editurilor în majoritate streine, fiindcă interesele lor, numai comerciale dacă ar fi, și totuși sunt contrarii intereselor noastre naționale.

Armata, prin mijloacele numeroase de care dispune prin legătura sa permanentă cu poporul, prin răspândirea ei în toate colțurile țării și mai cu seamă prin unitatea conducerii ei, are posibilitatea să creieze cel mai sănătos curent de cultură și educație națională.

Încă de multă vreme a reușit pe lângă înfăptuirea operei de educație sufletească, să facă și o adevărată operă de cultură. Marele număr de analfabeți, au găsit abia în oștire calea spre lumină, prin minunatele școli de carte pe urma cărora s'au retrimis soldații în satele lor luminați și cu hotărârea neclintită de a-și trimite copii la școală. Adevărata origine a școlilor de adulți, se află în cazarmele oștirii românești.

Tot armata, ar putea înfăptui lupta organizată în potruva întunericului și a tuturor curentelor nesănătoase. Toți fii buni ai acestei țări ne dăm seama de primejdia ce o pândeste în fiecare clipă, cu toții dorim să fie fericiți, cu toții luptăm și ne străduim să distrugem relele ce ne bântuie. Fiecare bun român, în ramura lui de muncă, stă împotriva tuturor amăgirilor și luptă fiecare în parte pentru înălțarea neamului nostru acolo unde i-se cuvine prin virtuțile și puterea lui. Lupta noastră însă este descusufă și izbânda definitivă întârzie.

Armata noastră națională, ar putea însă, printr'un ziar mare, prin publicații săptămânale, prin biblioteci de popularizare să imprăștie în tot cuprinsul țării și în mod uniform, credințele adevărate ale acestui neam, cuvântul cinstit și sănătos. Și cum armata este a

țării, neamestecată în luptele partidelor politice ce temporar conduc treburile statului, curentul de cultură și educație românească, ar fi al întregului neam cu garanția morală indestulătoare, că publicațiile armatei nu ar sprîjini grupările politice.

Realizarea acestor publicații, în jurul cărora s'ar aduna fruntașii scrisului și culturii românești ar fi foarte ușoară, înzestrându-se Diviziile sau cel puțin Corpurile de Armată cu tipografii.

În aceste tipografii militare unde s'ar putea asigura o meserie și orfanilor de războiu, s'ar putea tipări broșuri de propagandă românească, cărți de cultură și educație națională.

Ele pe lângă această operă unitară de cel mai mare folos ar putea crea economii foarte mari bugetului statului nostru. Milioanele plătite astăzi de armată, tipografiilor în majoritate streine, pentru imprimările și broșurile de care are nevoie armata ar acoperi normal în câteva luni, cheltuielile ce s'ar face cu instalarea tipografiilor.

Prin sistemul înființării tipografiilor militare, secretul tipăriturilor militare ar fi mult mai ușor păstrat și sistemul centralizator al furnizării imprimatelor nu ar mai ocupa un personal numeros și nici nu ar mai crea nemulțumirea și ludoiala asupra faptului că s'au primit oferte de cutări sau cutărilor furnizori.

Înzestrându-se armata cu tipografiile, Cultura națională ar face un pas mare pe drumul greu al progresului și în consolidarea noastră națională, pregătirea noastră de războiu, ar dobândi **Arsenalul biruințelor viitoare: Cultura și înfrățirea sufletească întregului neam.**

Maiorul Vasile D. Chiru.

Societățile cooperative de cumpărare

Printre poporul nostru de la sate s'au încuibat și a prins rădăcini o patimă rușinoasă care-l duce la peire, prin ruina sănătății întunecarea minții și sărăciei, Aestă patimă este beția.

E dureros pentru noi Români când vedem starea în care se află țărânul nostru, căci patimile de care suferă și starea înapoiată în care se găsește, ne umilește în fața străinilor care trăiesc în mijlocul nostru și care ar veni să ne viziteze din alte țări.

Săteanul nostru pentru cultivarea minții și pastrarea religiei creștine are la sate școala și biserica. La școala merg numai copiii, iar finerul și bătrânii merg numai când satul ar avea un învățător cu inimă de Român care să facă sezători cu ei s'au serbări cu copiii în zilele de serbători și Duminicile, la biserică nu merg decât foarte puțini, căci cea mai mare parte din ei se duc la cârciumă.

Orice sfat se face ei n'au unde se aduna decât numai la cârciumă, iar când ajunge în vreun necaz, tot în paharul cu otravă al cârciumarului găsește alinare. Când i se uzăște acasă, când e o vreme urâtă (ploaie) de nu poate lucra, când dorește să afle avre-o veste el tot la cârciumă fuge, căci acolo se pun la cale or ce noi de interes obștece ale satului. De la cârciumă se pun la cale toate răutățile și numai prin cârciumă Românul nostru se ticăloșește, ajunge în nebulie sau se îngroapă între pereții temnițelor.

Dar să-i dăm dreptate căci săteanul nare alt loc de întâlnire, decât numai și numai cârciumă.

Deaceia pentru îndreptarea răului să ne gândim și noi cooperatorii și să venim cât mai repede în ajutorul fraților noștri alungând această patimă rușinoasă de care suferă, prin **înființarea Cooperativelor de cumpărare.**

Soc cooperative de cumpărare, care se bucură de oare care înlesniri din partea Statului acordate prin legea monopolului cârciumelor. Ele au dreptul de a lua în arendă drepturile de cârciumă și au de scop să pună rău beției. Ele nu urmăresc vinderea a cât mai multă otravă (rechiu) în scopul de a câștiga, ci se mulțumesc a vinde puțin, câștigând puțin, căci chiar prin statutele lor nici capitalului nu'i dă dividend ci numai o bobândă de 6%. Co-

munelor pe lângă arenda ce plătesc, pentru drepturile de cârciumă, mai dau și tot prisosul din beneficiul net care servește la fondul de îmbunătățiri culturale și comitet școlar.

Tot aceste societăți, pe lângă că vor vinde băuturi alcoolice cât mai puține și de bună calitate mai au de scop și înființarea de biblioteci cu săli pentru citire și întruniri sau, case de sfat și citire. Conducătorii societăților de cumpărare dacă sunt oameni cu dragoste pentru luminarea poporului și îndreptarea lui pe căi bune, prin pilde și sfaturi, vor vorbi consumatorilor despre marelă rău al băuturilor alcoolice.

Societățile Coop de cumpărare la înființare vor avea de luptat mult cu cârciumarii, care se vor pune pe toate căile, îndemnând lumea să nu se întovărășească în asemenea cooperative.

Dar să sperăm că în cooperajie se vor găsi destli oameni, care în mijlocul poporului de la sate să înființeze cât mai multe Soc, coop, de cumpărare. Odată înființate, aceste societăți, poporul nostru va începe a scăpa de boala beției, nu-și va mai pierde în fiecare serbătoare sau duminică banul muncit cu sudorii de sânge într-o săptămână și nici tringul în cârciumile scârboase a ori căru jidov ordinar, ci va merge la biserică unde se va ruga lui Dumnezeu și unde va asculta predica preotului. La soc. coop de cumpărare se va găsi o băutură de bună calitate și nu se va vinde consumatorilor după cerință, căci băutura cât de bună ar fi luată în cantitate mare le întunecă mințea și s'ar apuca de scandaluri și de tot felul de blestemăști ca ca la orice cârciumă ordinară.

Societățile de cumpărare vor avea biblioteci cu cărți bune și folositoare poporului, vor avea săli de întruniri, așa că sătenii care vor avea fericea să aibă în satul lor o astfel de cooperativă, vor scăpa de patima beției, vor avea unde să se adune în zilele de sărbători și Duminică, pentru a se sfătui și pune la cale orice chestii de interese oșteșce ale satului.

Nu mai când țara noastră va avea în toate satele soc, de propagare neamului Române, nu mai atunci se va scăpa de patimă rușinoasă a beției.

Dimitrie Gr. Leahu.

Primul teatru în Basarabia

Primul teatru românesc în Basarabia, prima trupă românească pe care a văzut-o Chișinăul a fost trupa improvizată în acest scop de Neculai Luchian, acum 50 de ani, în anul 1850. În acest an Luchian își formează o trupă de actori din Iași și trece Prutul unde ajutați de boerii moldoveni obțin — nu după puține greutăți — permisiunea de a da în Chișinău un ciclu de reprezentări în limba românească. Repertoriul era format din piese de Alexandri controlate — desigur de cenzura rusească. Despre acele reprezentări M. N. Belador artist al teatrului Național din Iași, scrie următoarele.

La Moldova cea frumoasă. Viața-i dulce și voiasă. La Moldova dulce soare. Crește floare lângă floare, versuri șterse de cenzură, dar zise de actori cu un entuziasm ne-mai pomenit printre românii din Chișinău. Incidentul trecu neobservat de poliție.

La a treia seară de spectacol pe când se reprezentau peisele: „Piatra din casă” și „Crai Nou” Luchian împărți în public fotografiile de ale poetului V. Alexandri, făcând cunoscută figura celui pe care toți din nume îl știeau și ale cărui piese se reprezentau. Gașca, guvernatorul Basarabiei, precum și familia Catargiu organizează petreceri în onoarea actorilor români. Luchian în semn de mulțumire pentru onorurile și buna primire ce se făcuse lui și trupelor sale, dădu o reprezentare în folosul populației sărace din Chișinău, reprezentare ce produse mai mult de 1500 ruble. Luchian înmână produsul seratei guvernatorului, care dădu ordin a se pomeni în catearață numele donatorului.

La plecare, actorii fură purtați în triumf. C. V. Ursuleac.

Deștept...

— Scoal' bărbate, că iacă a răsărit „tuleafărul” — zise femeia către bărbat, vrând să-i spue că de-acum nu-i mult până la ziua.

„Bată-te Dumnezeu proasto, că nici „tulefeandru” nu poți zice, îi răspunse bărbatul, întinzându-se și căscând a lenel

Două mal mititele

Vine bărbatu flământ nevoie și de pe la ușă îi și strigă femeii:

— la mări femeie toarnă-i o mămăligă mare, maaare, că tare mi-e foame...

— Păi dacă nu-i făină nici un pic, bărbate...

— Fă, atunci două mal mititele!.. Petru Gh. Saviu.

Administrative

Persoanele cari până acuma au primit ziarul nostru, vor fi socotite cu abonate și le rugăm să ne achite abonamentul pe cel puțin 3 luni (750 lei).

Reclamațiile se fie însoțite cu numărul după adresa cu care primesc ziarul.

Căutăm depozitari harnici în toată țara.

Cronica săptămânii

Din lăuntrul hotarelor

Un milion de refugiați în Basarabia.

În Basarabia o numărătoare faimă de curând a arătat că un milion de străini, în majoritate ruși și evrei au trecut pe furiș întru așezându-se printre românii. Acești străini se ocupă cu spionajul în folosul bolșevicilor și pănuiesc veșnic comploturi contra siguranței statului. Guvernul a luat noi măsuri ca să se împiedice pe viitor stabilirea în Basarabia a acestor refugiați ce nesocotesc legiurile țării și se arată nerecunoscători față de ospitalitatea ce le-o dăm.

Acest milion de refugiați străini stănesc însă mult situația românului în acel ținut, aducând ajutor celorlalți naționalități. Pentru aceasta n'ar fi rău ca să trimitem înapoi de unde au venit acești refugiați prieteni ai bolșevismului, ce-au trecut la noi pe ascuns, fără voia noastră.

Noi și cultura maghiară.

S'au discutat mult în ziarele românești unele declarațiuni făcute de D. ministru Goga care, apărând cultura maghiară, a arătat că luptă „spre a nu fi stîrbită” în Ardeal. De asemenea s'au discutat măsurile luate de Dsa pentru aducerea în țară a statuei poetului maghiar Petőfi și a ridicării unei statuei poetului Ady.

O mare parte din ziarele românești începând cu Universul, Izvoarele, Dacia, Adevărul, Viitorul, — au vorbit rău de aceste măsuri părtinitoare cari ajută la dezvoltarea culturii maghiare în pegaba românismului.

Noi credem că poetul iubit al Ardealului n'a vorbit astfel cum au căutat să arate ziarele straine de peste graniță. Aceste declarațiuni, trecute în zierele străine din Ardeal, traduse apoi în românește, cîntite și cu înțelesul schimbat, nu pot servi de temelie unei judecări serioase. Să așteptăm deci ca d. Goga, să lămurească lucrurile și suntem siguri că poetul suferințelor Ardealului românesc nu înțelege să favorizeze dezvoltarea culturii maghiare în dauna celei românești prin măsuri ce ne-ar nedreptăți punându-ne în inferioritate.

Stăpînirea cerșetorilor și vagabonzilor.

Urînd o lege care s'a votat acum câteva luni stăpînirea a hotărât străngerea tuturor vagabonzilor și cerșetorilor cari umpleau străzile orașelor și internarea lor la ferme unde lucrînd câmpul să câștige fiecare cinstit pâinea. Astfel în București într-o bună zi au fost prinși toți acești nenorociți și încercați în căruțe închise pentru a fi transportați. Tot așa se va face în toate orașele curățîndu-le de lenesii ce ne făceau de răsul strănilor prin necondiționalul cerșit. Lumea care voia să facă bine, nu trebuie să dea la toți lenesii un ban greu muncit ci să-l dea instituțiilor de binefacere cari se îngrijesc de ajutorarea acolora cari în adevăr o merită.

Oficiile de închiriere.

Se numesc astfel nouile instituțiuni create prin lege pentru a înlesni legăturile între chiriași și proprietari. Aceste oficii vor fixa chiriile, vor da case acolora cari au nevoie, vor căuta pe cât omește e cu putință să îmbunătățească starea atât de rea azi a chiriașilor împovărați de nevoi.

Legea este foarte trebuincioasă cîrmînd specula nerușinată a proprietarilor cari la București iau până la 20.000 lei pe an pentru două odăi. Aplicată bine, va mulțumi pe toată lumea afară de proprietari, cari de altfel nu sunt nici odată mulțumiți.

De peste hotare.

Cercetînd faptele mai importante petrecute peste hotare în această săptămînă, se cuvine să începem cu țările învecinate nouă și apoi să trecem la altele mai îndepărtate, pe care le cunoaștem mai puțin.

Așa la hotarul nostru de răsărit, Rusia stăpînită de bolșevici continuă să se sbată în durerie foametei, ciumei și holerei. Ajutorul dat de țările Europei nu poate îmbunătăți mult situația. Amintim că prădarea țărilor mărginașe ca România, Polonia, Estonia, n'au speriat pe nimeni și bolșevicii au trebuit să renunțe și la acest plan.

Acum abia au început conducătorii comunisti să înțeleagă greșelile lor politice cari au pricinuit dezastrul de azi. Pentru aceasta au căutat să dea înapoi, spre a nu pierde din mînă puterea pricinind revoluția poporului rus de care se tem atât. Și așa au început să schimbe una câte una vechile lor legiuri, începînd cu acele ce desființau comerțul și proprietatea individuală, adică personală. Dintr'odată au fost redacte vechilor proprietari toate casele din orașe, s'a permis comerțul care era pedepsit mai înainte cu moartea, — s'au desființat serviciile pe cari statul le făcea gratuit ca lumina electrică și tramvai. Azi se plătește astfel 400 ruble o cursă cu tramvaiul și 400 grame de pâine din rîmăgătură de lemn 80.000 de ruble. Mai mult, bolșevicii convingîndu-se că nu sunt în stare să stăpînească Rusia, cheamă să se întovărească cu ei pe menșevicii sau minimaliști, adică pe socialiștii naționaliști conduși de Kerenski care în 1917 a guvernat câteva luni după căderea țarilor. Bolșevicii mai declară că au renunțat la provocarea revoluției pe întregul pămînt și vor recunoaște toate îndatoririle ce le iau în străinătate.

Nu știm dacă socialiștii lui Kerenski vor primi să strîngă cu prietenie mîinile pătate de sînge nevinovat ale lui Troțki și Lenin. Ceace este însă sigur e că crimele stăpînirii bolșevice sunt prea mari pentru a nu trage mai curînd sau mai tîrziu la spânzurațoare pe cei cari le-au săvârșit.

La hotarul nostru de miază-noapte Polonia se sbată în greutăți băneșii. Producția în bucate a fost acolo slabă anul acesta, marca poloneză este foarte scăzută valorînd abia un leu de-al nostru, sovietele la rîndul lor o chinuesc ne executînd tratatul de pace încheiat încă de mult. În aceste condițiuni Polonia s'a văzut silită să încheie un tratat de alianță cu Estonia, o țară vecină ei, pentru a sili sovietele să respecte tratatul încheiat. La rîndul ei România care are un tratat de prietenie cu Polonia e interesată în această chestiune pentru ca pacea să nu fie din nou tulburată.

În Cehoslovacia, țară vecină nouă tot spre miază-noapte, situația (productelor și cea bănească e mai bună. Poporul cehoslovac e foarte cumpătat și muncitor, stăpînirea nu risipește banul așa că azi a scăpat din multe greutăți. În curînd se va sfîrși tîrgul de mostre foarte frumos ce s'a ținut la Praga, dovedind progresele ce le-a făcut Cehoslovacia.

Ungaria lui Horty, cu care din păcate ne mărginim la Apus e tulburată de frămîntări interne. Lupta dintre partide a ajuns mai grozavă ca ori cînd. Horty, tiranul, pentru a se menține la putere a desființat cu ajutorul armatei partidul republican. La rîndul lui Horty este cerut de Jugoslavia pentru a fi judecat de un tribunal al Ligii Națiunilor ca criminal de război, el dînd ordin în timpul războiului european să fie împușcați 30 muntenegreni nevinovați, prizonieri de război. Vom vedea cît mai are de guvernat tiranul Horty și cu magnații unguri ce sug sîngele poporului ungar cum altădată îl sugau pe-al romînilor.

Deodată o comisiune compusă din delegați ai României și Ungariei, — prezidată de generalul francez Meunier, lucrează la Oradia-mare pentru delimitarea definitivă a frontierei noastre. Ungurii s'au arătat și de astădată dușmănoși, rupînd parii de hotar pe cari comisiunea îi fixează în mînt astfel că generalul Meunier s'a văzut silit să dea o proclamație arătînd că în acest chip populația de graniță va suferi mai mult timp urmările nesiguranței de azi.

Jugoslavia cu care țara noastră se mărginește la miază-zi, este tulburată de pretențiunile ce s'au ridicat cu ocazia atingerii noului rege. Astfel Principele George fostul moștenitor care renunșase la tron, ar voi din nou să ia cîrîna, asemenea un principe Neculae Nemanici Paleologu ce se află acum în Italia, la Neapole. Aceste pretențiuni îngreiază situația destul de neclară încă prin boala gravă de care suferă regentul Alexandru, ales de parlamentul Jugoslav pentru a ocupa tronul tatălui său marele rege Petru.

În legăturile pe cari le are Jugoslavia cu noi regretăm că nimic bun nu se poate spune despre tratamentul fraților noștri rămași în Banatul robit. În schimb se spune că tratativele pentru fixarea definitivă a graniței în Banat, pe cari comisiunea jugoslavă și romîna le urmează la Bazias, — merg bine. De asemenea s'au isprăvit cu bine tratativele ce au urmat la ministerul de comunicații în București pentru crearea de noi linii ferate între noi și Jugoslavia precum și a unei căi de comunicație aeriene.

Bulgaria, vecina noastră dela miază-zi, cu care isprăvim acest ocol al țărilor dela granița noastră, de voie, de nevoie, își îndeplinește angajamentele luate prin tratatul de pace, atât față de noi, cît și față de celelalte state. Astfel a concediat o mare parte din armată, a luat măsuri contra comitașilor din Dobrogea, și se înapoiază zilnic o mare parte din vitele pe cari ni le furaseră în timpul ocupației.

Grecii susțin însă că Bulgarii au de gând să-i abate în timpul cînd ei se bat în Asia contra lui Kemal Pașa. Nimic nu e dovedit însă.

Briand, primul ministru, a făcut reprezentanților ziarelor declarații foarte însemnate asupra rezolvirii chestiei Sileziei superioare. A arătat printre altele că la 20 August se va întruni la Geneva Consiliul (sfatul) Ligii Națiunilor pentru a hotărî împărțirea Sileziei Briand a dovedit cu fapte că împărțirea trebuie să se facă așa după cum vrea Franța, fiindcă numai așa se va face dreptate deplină și Polonia va avea cărbunii trebuitori fabricelor sale numeroase. În adevăr dacă va fi ascultată părerea Franței ar trebui să se deie Poloniei județele din Silezia de sus care sunt lângă hotarul polonez iar Germaniei acele care se mărginesc cu granița germană. Polonia care a avut să suferă atîta de pe urma năvălirilor germane ar trebui să fie ajutată cu mai multă dragoste și să-i se dea toate ușurințele trebuitoare pentru a-și veni în fire.

În Asia-Mică luptele dintre greci și turci urmează mai departe. După șase zile de lupte inversate trupele grecești au ieșit învingătoare la Sangarios. Lupta s'a dat pe un front de 60 km. iar Kemalîștii au pus în cumpănă toată puterea lor armată. Și de astă dată tîria trupelor grecești a ieșit la iveală. Datorita organizării (rîndușii) moderne a armatei precum și armelor multe și felurite pe care le are, era firesc ca izbînda să fie de partea grecilor. Din nefericire nici cu această izbîndă nu se va sfîrși războiul deoarece resturile armatelor Kemaliste se vor retrage în lăuntrul țării, îngreunînd înaintarea grecilor prin prădarea satelor și a ogoarelor precum și prin ridicarea întregii populații.

India e în plină revoltă. Mahamedanii din guvernămînt s'au răscolit contra stăpînirii engleze, cerînd neatîmarea Indiei și căutînd să convertească la mohamedanism pe indieni.

Faptul că răscoala se întinde dovedește că a fost pregătită din timp în toate amănunțimile de către agitatorii naționaliști a căror legătură cu bolșevicii sunt destul de bine cunoscute. Dat fiind faptul că stăpînirea engleză în India era cu deosebire aspră pentru indieni, nu ne putem mira că bolșevicii au găsit teren prielnic pentru tulburări și jafuri. Prea mult au stors englezii vîlaga poporului indian și prea multe bogății au adunat din această țară blagoslovită de Dumnezeu. Cum în lumea asta toate nedreptățile au o margină, era firesc că și stăpînirea samavolnică a Indiei de către englezi să se sfîrșească. După atîtea jertfe făcute, de omenire în războiul care a luat sfîrșit acum trei ani nu mai pot fi neamuri stăpînite și stăpînit atîta vreme cît în fața prielniciei morții toate au fost înfrînte.

În timp ce Statul Societății Națiunilor continuă să discute cu ușile închise la Geneva asupra soartei Sileziei de sus, muncitorimea din Silezia a dovedit că este cea mai mare parte poloneză. În adevăr, cu prielnic alegerii staturilor muncitorești care ființază în toate fabricile din partea locului, au fost aleși 377 muncitori cari reprezintă pe muncitorii polonezi și numai 177 cari reprezintă pe cei germani. Încodată s'a dovedit lumii că acei cari sunt mai mulți în Silezia de sus și prin urmare cărora li se cuvine a se stăpîni sunt polonezii.

Prin urmare punctul de vedere francez în ce privește Silezia de sus și care sprijini împărțirea Sileziei între polonezi și germani după rezultatele plebiscitului din Mai a. c. este cel mai drept. Să nădăjduim că va fi primit și de Statul Societății Națiunilor.

În urma omorării lui Erzberger fostul ministru de finanțe german și șef al partidului catolic au avut loc în întreaga Germanie mari întruniri de protestare împotriva încercărilor reacționarilor (boerilor) de a veni iar la cîrma țării. Sute de mii de muncitori, profesori, avocați, funcționari și-au spus împede voința că nu vor să fie cîrmuși de acei cari au pricinuit în 1914 războiul. Omorarea lui Erzberger a pricinuit unirea tuturor partidelor democratice în lupta lor contra reacțiunii. Aceasta n'a făcut decît să întărească situația guvernului Wirth pentru a-și putea îndeplini îndatoririle luate față de Alianți. Fi-va măcar de data asta Germania în stare să se democratizeze? De aceasta ne cam îndoiim și odată cu noi lumea înțreagă.

Ungaria să arate aceeași încăpățănare cînd e vorba să execute tratatul de pace de la Trianon. În adevăr, după-ce la 24 August începuse să-și retragă armata și funcționarii din cele trei județe apusene care se cuvin Austriei, acum au oprit evacuarea. Întrebat de gazetarii asupra acestei neașteptate măsuri, contele Bethlen prim-ministrul Ungariei a spus că armata ungară va ține în stăpînire numai o treime din pămîntul pe care trebuie să-l dea Austriei pentru a avea ca zălog pentru partea ce trebuie să-i dea înapoi Ungariei din datorile de război, pentru întreținerea funcționarilor ș. a. m. d. După cum vedem nici după atîtea înfrîngerii, Ungaria nu-și vine în fire. Abia rămase acum o țară cu 7 milioane de locuitori, Ungaria își mai dă aere de mare putere ca și cum s'ar trezi în 1914 cînd la un semn făcut la Budapesta tremurau bieții romîni sau croaiți chinuși de sălbătăcia hunică a ungarilor.

Acestea timpuri grozave au trecut și maghiarii ar trebui să se uite în jurul lor să-și aducă amînte că au fost înviași în război și că pentru a avea liniște în țară trebuie să trăiască cît mai bine cu vecinii lor, în întîilul rînd cu românii cei mai puternici și mai civilizați dintre vecini. Așa stînd lucrurile nu înțelegem deloc mîndria bolnavă maghiară întru nimic îndreptățită de împrejurări.

M. D.

Pentru militari, primari, învățători, etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurire în cele trei hărți lucrate incuitori de Dl. General C. St. Amza, și cari se găsesc de vânzare la Ad-ția ziarului „Cultura Poporului” numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hărți nu trebuie să ipsească din casa oricărui bun român, Prin ele putem vedea cum s'au desfășurat luptele la Tisa și ocuparea B. Pestei; variațiunile teritoriului stăpînit în timpul războiului, și istoricul grafic al războiului. Toate hărțile sunt însoțite de date istorice.

Publicitatea Culturei Poporului

INFORMAȚIUNI

Situația la Nistru. În cursul zilei de astăzi s'a răspândit în avonul că bolșevicii ar fi atacat trupele noastre de la Nistru și că populația e foarte neliniștită. Interesându-ne la autoritățile care sunt în măsură să știe ni s'a spus că s'au luat toate măsurile pentru a se evita orice atac din partea trupelor bolșevice. D. general Rășcanu ministru de război pleacă mâine în inspecția trupelor de pe frontul Nistrului.

Incoronarea M. S. Regelui s'a amânat. Consiliul de miniștri ținut la Sinaia a hotărât amânarea încoronării din cauza neterminării lucrărilor, de la Alba-Iulia.

Studentii francezi vor vizita Ardealul. La 16 Septembrie vor sosi la Cluj 155 studenți și profesori francezi cu soțiile lor. Ei vor sta la Cluj 2 zile și vor pleca în 18 la Blaj, unde vor sta 5 ore. În 19 vor fi la Turnu-Severin. Autoritățile fac pregătiri în vederea acestor vizite.

Școală militară de artilerie la Timișoara. Școala militară de artilerie din București și-a luat reședința în garnizoana Timișoara cu începere de la 1 Septembrie 1921, orice chestiune privitoare la această școală se va prezenta deci la Timișoara.

A. S. R. Principele Carol patronază târgul de mostre de la București. A. S. R. Principele Carol a primit patronajul expoziției-târg de mostre care se va deschide în Capitală în ziua de 11 Septembrie.

Pentru românii închiși la B.-Pesta. Presa din București cere ca guvernul să apeleze la Aliați ca să intervină pentru eliberarea românilor deținuți și mătritorilor în închisori de la Budapesta.

Sosește în țara monedă de nichel. Incepând de la 10 Septembrie ne va sosi din Elveția moneda de nichel de 25 bani în valoare de 5 milioane și de 50 bani în valoare de 15 milioane. Costul acestei monede este de 7 milioane.

Pentru regularea situației militare. În conformitate cu ordinul Comandantului teritorial Nr. 26819-1921 al Corpului 6 armată se pune în vedere oamenilor născuți de la 1880 la 1896 cari nu s'au prezentat încă la control pen-a-și aranja situația lor militară, ca ultimul termen de prezentare este până la 30 Septembrie 1921. Prezentarea se face la Cercul de recrutare. Cel ce nu s'a prezentat nici până la această dată vor fi pedepsiți.

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, un ferestru circular diametru 85 c. m. Informații la Ad-ția ziarului. 01

RECLAME, în publicațiuni, de orice fel se publică în ziarul „Cultura Poporului” cu prețuri foarte rețuse. 02

CAUT: 3 camere goale și bucatărie. Oferte la ziar sub A. S.

BANCA ROMANEASCA

SOCIETATE ANONIMĂ

Capital Social 160,000,000 Lei

Sediul Central: BUCUREȘTI.

URSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Razargic, Chișineu, Cernăuți, Constanța, Galați,

Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREȘTI

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BANCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Ceho-Slovacia) etc.

cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și încasări. Emite cecuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depunerile spre fructificare. — Execută ordine de Bursa. — Conturi curente.

A apărut

„COMOARA SUFLETULUI”

care cuprinde:
cântece populare de iubire și despre fire
cântece de plugărie, păstorie și pescărie,
cântece ostășești, colinzi, urături, rugăciuni ș. a. pentru toate vârstele,
stările sufletești și îndelnicirile
poporului român. □□□□□□□□

Prețul (128 pagini) Lei 4.

Revanzătorilor rabat. — Se comandă de la
Librăria „ȘCOALA ROMÂNĂ” din Suceava
(Bucovina). □ Costul se trimite înainte.

În Editura „Școlii Române” au apărut de asemeni și alte cărți religioase — populare, de cântece, povești ș. a. al căror catalog se trimite gratuit oricui îl cere. □ Spre a înlesni onor. cetitorilor cunoașterea cărților noastre, îl rugăm să binevoiască a ne înștiința în cari gazete cetite de ei, ar dori să publicăm titlul și prețul cărților noastre, care după cuprins sunt foarte folosite. □

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comert s. p. a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secția de Bancă ● Secția de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg,
Satu-Mare, Reprezentanți stabili în Bu-
curești, Kosice, Praga și Viena.

ANUNCIURILE și RECLAMELE se primesc la Administrație Cluj, Strada Dorobanților No. 11